

GERÇEĞE DOĞRU

zafer

BİLİM-ARAŞTIRMA • KÜLTÜR-SANAT DERGİSİ

570. SAYI HAZİRAN
2024

FİYAT:
60 TL

HİKAYELERİN YÜKSELİŞİ VE
AYNA NÖRONLAR

ÂL-İ İMRAN SURESİ'NDE
GÖRÜLEN TEVAFUKLAR

BU ZAMANDA
KADIN OLMAK

HANGİ İNSAN?

YEŞİL RENK
VE HUZUR

ŞAŞMAZ
KANUN

HAYATLA
İLETİŞİM

İKLİM KRİZİNİ
DOĞRU ANLAMAK

ARKADAŞ

Çocuklarınız için en iyi arkadaş

Abone olmak için:

İletişim Bilgileri
abone@zaferdergisi.com
0 549 505 60 01 - 02 - 03
www.arkadasdergisi.com

Sizlerle

Haziran 2024

Merhaba değerli dostlarımız,

Bir eser üreten, bir sistem kuran, bir düzen inşa eden hiç kimse yoktur ki bir amacı olmasın. Elbette Âlemlerin Rabbi Allah'ın da kâinatı ve insanı yaratmasında bir gayesi var. Allah (cc) Subhan'dır abes iş yapmaz, Hakîm'dir yaptıklarına istediği kadar hikmetler takdir eder.

Kâinat ve dünya başıboş değil, Allah'ın bu gayesine yönelik işlemektedir. Bu işleyiş ve kâinatın, Allah'ın gayesini gerçekleştirmeye uygun yapısına da fitrat diyoruz.

İslamiyet de insanı ve toplumu eğitime açısından, gönüllülük esasına dayalı en mükemmel eğitim programıdır. Yani İslam fitrat dinidir; Allah'ın gayesine uygun ve Allah'ın razı olacağı insanı yetiştirir. İslam'a uygun yaşayan insan da tüm kâinatla uyumlu hareket etmiş olur ve bunun avantajıyla dünya ve ahiret başarılarına yürür. Aksi takdirde fitrata aykırı her hareketiyle hem bozulur hem de bozar. "Hayat-ı içtimaiye-i beşeriyede bir çığır açan, eğer kâinattaki kanun-u fitrata muvafık hareket etmezse hayırlı işlerde ve terakkide muvaffak olamaz. Bütün hareketi şer ve tahrip hesabına geçer." (Bediüzzaman, Lemalar)

Yani Allah'ın gayesine uygun olmayan her fikir, inanç ve uygulama

sonunda sönüp gider.

Ve asıl kötüsü, fitrat kanunundan ayrılmak, her türlü problemlerin de kapısını açar. Şu zamanda yaşadığımız problemler de fitrata aykırı düşünce, inanış ve uygulamaların hayatımıza girmesindedir.

Mesela bir fitrat kanunu olan nikahın azalması fertleri ve toplumu bozduğu gibi, yine bir fitrat kanunu olan israf-sızlığa uygun yaşanmadığı ve israfa girildiği için iklim krizi belirtilerini sıklıkla yaşamaktayız. Daha pek çok örnek verilebilir.

Özetle ifade edersek, gerek fert gerekse toplum olarak dünyada yaşayan her problemin ardında, Allah'ın kâinatta cârî olan kanunlarına ve rızasına uygun hareket etmemek; yani fitrata aykırılık vardır.

Evet dünya ve ahirette mutluluk, huzur ve başarı istiyorsak, kendi değerlerimize değer verip yaşamalıyız. Allah'a ve Resulüne itaat etmeli ve emirlerine uymalıyız...

...

Başta yazarlarımız olarak bu sayımızın hazırlığında emeği ve katkısı olan herkese teşekkür ediyoruz...

...

Gayret, çalışmak, sefer bizim; zafer Allah'ın...❖

— Editör

içindekiler

- 8 Yeşil Renk ve Huzur
PROF. DR. FATİH SATIL
- 10 Hangi İnsan?
AYTEN YADİGÂR
- 12 İklim Krizini Doğru Anlamak
PROF. DR. İBRAHİM ÖZDEMİR
- 15 Çizmeyi Aşma
DOÇ. DR. RASİM SOYLU
- 16 Kuzuların Sessizliği
PROF. DR. AKIN İŞCAN
- 20 Ne Olacak!?
EZGİ AKGÜL
- 21 Allah Resulü'nden Müjdeli Haberler
HAZIRLAYAN: İBRAHİM YARDIM
- 22 Allah'ın Zâtının Mahiyeti, Akıl ile İdrak Edilemez
PROF. DR. ALAADDİN BAŞAR
- 24 Hayatla İletişim
ADEM ÖZKAN
- 28 Hikayelerin Yükselişi ve Ayna Nöronlar
İBRAHİM KÖROĞLU
- 30 Ölümü Düşünmek
SELİM GÜNDÜZALP
- 32 Bu Zamanda Kadın Olmak / 4. Bölüm: Veled-i Zina Memleketleri
NİHAL BALCI
- 36 Hangi Dünya?
ÖMER SEVİNÇGÜL
- 38 Türü Adlar Altında Kumar ve Şans Oyunları
YUSUF YALÇIN
- 40 Şaşmaz Kanun
GAMZE KOÇ
- 41 7 Kıta 7 Mana / Şiir
NUREDDİN PALA
- 42 Tahrip Kolaydır
ÖMER GÜNDOĞDU
- 44 Kaygı Çağı
PROF. DR. SEFA SAYGILI
- 46 Sosyal Deney / Hayalin İçinden Öyküler
HÜSEYİN BURAK UÇAR
- 48 Bu Beden, Bu Sıkleti Çekmez. Öyleyse Safralardan Kurtulacaksınız!
MUAMMER ERKUL
- 50 Â-i İmran Suresi'nde Görülen Tevafuklar / Kur'an Allah'ın Mucize Kelamıdır
PROF. DR. NİYAZİ BEKİ
- 54 SORU: "Sosyal fobi rahatsızlığıyla ilgili detaylı bilgi verebilir misiniz? Bu sorunu yaşayanlara neler tavsiye edersiniz?"
**FEYZULLAH AKDAĞ
PSİKOLOJİK DANIŞMAN**
- 56 Tükenmeyen Kelimeler
ELİF E. BAYRAKTAR
- 59 Karikatür / Hal Dili
OSMAN SUROĞLU

Mescid-i Aksa'yı gördüm düşümde
Götür Müslümana selam diyordu
Dayanamıyorum bu ayrılığa
Kucaklasın beni İslâm diyordu.

— Mehmet Akif İnan

Eğer zalim ısrarla zulme devam ediyorsa bil ki sonu yakındır. Eğer mazlum da ısrarla direniyorsa bil ki zafer yakındır.

— Hz. Ali (kv)

Unutma ki bu aşağılık dünyadasın.
Çoğu zaman kötülüğü baş tacı edip,
iyiliği çılgınlık sayan dünyada...

— W. Shakespeare

İyileştiren bir ilişkiyi şöyle tanımlayabiliriz: Onun acısının bir kısmını alarak, ona huzurumuzun bir parçasını verebilmek.

— Prof. Dr. Kemal Sayar

İmam Şâfii (ra) buyurdu ki:
“Allah’ın kitabında bir ayet vardır ki, o
zâlimin kalbine ok, mazlumun kalbine
merhemdir.”

Soruldu o hangi ayettir?

Şöyle dedi:

“*Senin Rabbin, hiçbir şeyi unutmaz.*”
(Meryem Suresi 64. ayet meali)

Ey nefsim, sonra tevbe ederim ve iyi şeyler yaparım, diyorsan, ölüm daha önce gelebilir, pişman olup kalırsın. Yarın tevbe etmeyi bugün tevbe etmekten kolay sanıyorsan, aldanıyorsun.

— İmam Gazalî (ra)

Çocukları ürkütülmüş bir dünyanın denizleri,
mavi olsa ne yazar olmasa ne...

...

Filistin bir sınav kağıdı

Her mü'min kulun önünde

— Cahit Zarifoğlu

Biz ölsek de kazanacağız kalsak da.
Ölsek şehidiz, kalsak özgür...

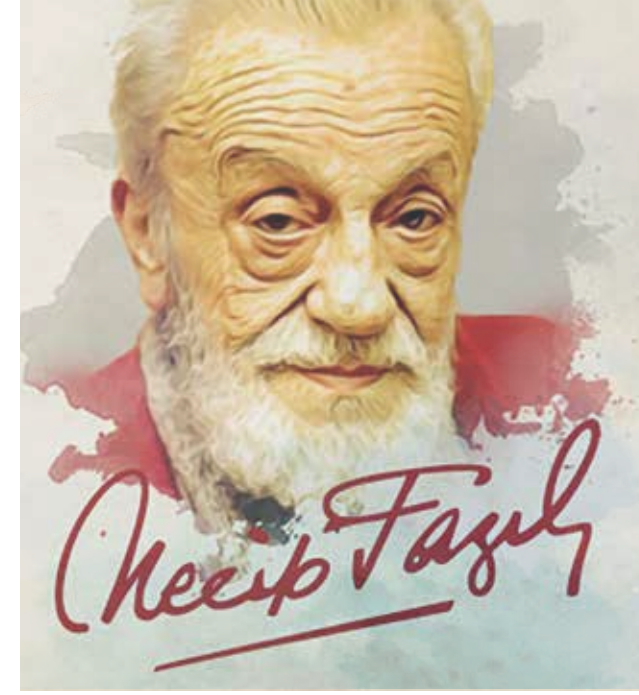
(Gazzeli bir çocuk)

“İhtiyarlarınız olmasaydı, belalar üstünüze sel gibi akacaktı” hadis-i şerifi, sadece ihtiyarlara hürmeti ve sevgiyi anlatmıyor. Aynı zamanda ‘kendisini yetiştirmiş ihtiyarlarınızın bilgeliklerinden istifade edin, onların tecrübelerinden hayatınız için rehberlikler çıkarın’ anlamına geliyor. Ta ki belalara karşı o bilgelikler ve tecrübeler ile hazır olun, kendinizi eğitin, şer gibi görüneni hayra çevirin...

— Doç. Dr. Levent Bilgi

Bilin ki, en kötü kombinasyon boş bir ruh ve dolu bir midedir. Hayvanlar ancak aç olduğu veya bir tehditle karşı karşıya bulunduğu zaman; insanlar ise, tok ve güçlü olduğu zaman tehlikelidir.

— Aliya İzzetbegoviç

Üzülme! Bu davanın sahibi haklıdır.
Hak olan davada zafer muhakkaktır.
— Necip Fazıl Kısakürek

Çok kazanmak bereket anlamına gelmez. Bazen kazandıkça kaybederiz. Yetmemesi bundandır. Şu modern dönemde, ne pahasına olursa olsun kazanmak tembihleniyor. Değerlerimizi ve dostlarımızı, yani kendimizi kaybettikten sonra dünyayı kazansak ne olur?
— İbrahim Tenekeci

Hayatta öğrenebileceğiniz en iyi derslerden birisi, nasıl sakın kalacağınızı öğrenmektir.
— C. Pulsifer

Filistin'i savunduğumuz için ülkemiz zarar görüyor ve görececek, bu doğru. Ancak ilkelimiz uğruna Filistin'i savunmaya devam edeceğiz.

— Cyril Ramaphosa

Ve son sözü hep alın yazısı söyler.

— Sezai Karakoç

Yeşil Renk ve Huzur

PROF. DR. FATİH SATIL

Yeşil denince somut olarak akla ilk gelen şey orman, ağaç ve bitkidir. Yeşil alanlara kısaca yeşillik denir elbette. Bu nedenle ki 'yeşil' renk doğayı gözlemleme sonucu ortaya konmuş bir addir. Asıl kökü "yaş-ıl"dan gelir. Yani bitkilerin tazeliği, yaş iken taşıdığı renkten kaynaklanmaktadır.

Renklerin insan psikolojisinde farklı etkiler oluşturduğu biliniyor. **Yeşil** rengin insan- da güven ve rahatlama duygusu verdiği düşünülüyor.

Aslında yeşil renk, mavi ile sarı renklerin bir kombinasyonudur. Bu bileşimdeki sarı renk mental temizlik ve iyimserliği, mavi ise sükûnet ve iç dinginlik hissi verir insana. İşte bu iki rengin karışımı sonucu ortaya adına "**yeşil**" dediğimiz, başka renklerde olmayan umut ve ruhsal paylaşım ortaya çıkar. Bu nedendir ki duygusal olarak da pozitif olan **yeşil rengi sevmeyen hemen hemen yoktur. Çünkü, psikolojik sorunu olmayan herkes denge ve uyumu sever.**

Yeşil renk; ruhsal, duygusal ve fiziksel

enerjilerimizin büyük bir dengeleyicisidir. Bu nedenle bazı uzmanlar, tabiatın tedavi edici yönünü yeşil renge bağlarlar. Şöyle bir gezmelere çıktığımızda yeşil alanlar ve mavi denizler bize ne kadar rahatlık verir değil mi? Ağaçlık mekanlar insanların şehrin kalabalık ortamından kaçıp içinde bulunmaktan ruhen zevk aldıkları yerlerdendir. Yeşil renk insanın yüklü olduğu enerjinin düzenlenmesini sağlar. Modern hayatın bize yüklediği ağır stres yükünü üzerimizden alır. Bu nedenle dinlenmek amaçlı gidilecek yerlerin, daha çok su sesinin olduğu yeşilin her türlü rengini barındıran ve bitki örtüsünün yoğun olduğu yerler olması tavsiye edilir.

Yeşil Rengin Bir De Tasavvufî Boyutu Var

Yeşil rengin hâkim olduğu tabiat; Allah'ın isim ve sıfatlarının tecelli ettiği, insan fitratına uygun yaratılmış bir kitap gibidir. İnsan tabiata baktıkça Rabbinin isimlerinin yansımalarını görür. Bu yüzden tabiatla baş başa

kalan insan huzur buluyor. Yeşilin taptaze yaprakları, gökyüzünün mavisiyle birleştiğinde, sanki cennetten bir köşe yeryüzüne düşmüş gibi hissettirir. Bu renk, Allah'ın bize sunduğu nimetleri hatırlatır ve içimizde umut çiçekleri açtırır.

Yeşil Renk, İslam Kültüründe Derin Anlamlar Taşır

Yeşil rengin, İslam kültüründe ayrı bir yeri vardır. Yeşil, cenneti ve ahireti simgeler. **Yeşil,** İslam mimarisinde estetik bir rol oynar. **Yeşil**'in tarihsel, sembolik bir anlamı da vardır. Cami kubbeleri, minareler ve iç mekanlarda sıkça kullanılır. Din alimlerinin türbeleri yeşil renkle süslenmektedir. Bu itibarla "Türbe yeşili" dendiğinde yeşil yelpazesi içinde İslam yeşiline uygun olan ton aklımıza gelir.

Kutsal kitabımız Kur'an-ı Kerim'in bazı ayetlerinde de **yeşil** renk zikredilir. **Yeşil** kelimesinin geçtiği bazı ayetlerin mealleri şöyledir:

"O, gökten su indirendir. İşte biz her çeşit bitkiyi onunla bitirdik. O bitkiden de kendisinde üst üste binmiş taneler bitireceğimiz bir yeşillik..." (Enam, 6/99)

"Görmedin mi, Allah, gökten yağmur indirdi de bu sayede yeryüzü yeşeriyor..." (Hâcc, 22/63)

Bu ayetlerle yeşil renk ile tabiatın rengi, canlılığı, ahengi, süsü ve güzelliği vurgulanmaktadır. Benzer şekilde Yusuf suresinde; *"Hemen Yûsuf'un yanına koşarak: Yûsuf, ey özü sözü doğru aziz dost! Bize, rüyada görülen yedi zayıf ineğin yemekte olduğu yedi besilli inek ve yedi yeşil başak ile bir o kadar da kuru başak hakkında bilgi ver..."* (Yusuf, 46) denilmektedir. Yusuf Sûresi'nde geçen '**yeşil**', 'kuru'nun zıddı olarak belirtilmekte yine burada da hayatın canlılığını temsil etmektedir. Yani yeşil hayatı, kuruluk ise ölümü temsil etmektedir.

Yine Kur'an-ı Kerim'de Cennet'ten bahsedilen ayetlerde **yeşil** renkten de söz edilir. Cennetin bağ, bostan, bahçe gibi yemyeşil

alanlarla süslü olduğu bildirilir:

"Onlar yeşil örtüler ve harikulade güzellikte sergiler üzerinde uzanacaklar." (Rahman, 55/76)

"...Onlar Adn cennetlerinde tahtlar üzerine kurularak orada altın bileziklerle bezenecekler; ince ve kalın dıbadan yeşil elbiseler giyecekler..." (Kehf, 18/31)

"Üstlerinde ince ve kalın ipekten yeşil elbiseler vardır." (İnsan, 76/21)

Görüldüğü üzere bu ayetlerde yeşil renk, Cennetin ve cennette giyilecek elbiselerin rengi olarak belirtilmekte yani orada da canlı bir hayatın ve zindeliğin varlığı yeşil ile nitelendirilmektedir.

Velhasıl yeşil ve cennet, belki de içimizdeki güzellikleri ve umutları canlandıran iki büyüü kavramdır. **İnşallah bir gün hepimiz, yeşilliklerle dolu bir cennette buluşuruz.** ❖

Hangi İnsan?

AYTEN YADİGÂR

“Oğlu Asım Bey’e gelince... Her sabah kendisini Kısıklı’dan Üsküdar’a götürün, akşamları da getiren bir merkebi vardı. Biz çocuklar, dönüşünü dört gözle beklerdik... Merkez ahıra girmeden, ağabeyimle binip kısa bir gezinti yapmak isterdik... Hal diliyle halsizliğini ilan eden merkeple dolaşmak nasip olmazdı... Asım Bey askere çağrılınca, annesi merkebi ahıra kapadı... Tam bir istirahat... Aşırı arpa saman ile beslenme... Hayvan, tokluktan bir canavar kesildi... Ahırın kapısından dahi giremezdik... Bırakın yanına yaklaştırmayı, pencereden dahi bizi görse hiddetten çiftteye başlar... Ahırın duvarlarına insafsız darbeler vururdu ki, kahkahalarımızı tutamazdık.”¹

Çocukluk dönemlerinde hafızada biriktirilen hatıraları bir gün tabedilmeyi bekleyen

negatif film şeritlerine benzetiyor yazar. Belli belirsiz farkında olmadan çekilmiş ama olgunlaştıkça netleşen ve anlam kazanan fotoğraf kareleri... Nitekim bir çocukluk hatırası olarak hafızasında yer edinmiş, o çağlarda kendisine ve ağabeyine kahkahalar attıran bu sahneyi yıllar sonra yetişkinlik dönemlerinde çokça düşündüğünde farklı pencereler açılıyor iç dünyasında...

Bu hatıradan insana dair bir yol buluyor...

“Beden dört duvarı arasında mesuliyetsizce, kontrolsüzce ve hesapsızca beslenen hayvani arzularımızın çiftesi değil midir ki etrafı zedelemiş, yıkılmış ve en kötüsü de, işlediği hatanın farkında dahi olmadan, onu vazife ve mesuliyete davet edecek ruhani kuvvetlere hizmet etmek şöyle dursun, yanına dahi yaklaştırmamış, hatta uzaktan

bakmalarına bile tahammül edememiştir.”²

İnsanı insan eden melekelerin varlığı ve insanın bunun farkında olması ne kadar kıymetli. Bu dünyada fani, sınırlı ve sorumlu bir varlık olduğunu bilmek ve ona göre yaşamak... Veyahut bunları unutmak ve uzun emellerin peşinde koşarak, sınır tanımadan, hiçbir şeye ve kimseye karşı sorumluluk hissetmeden ömür tüketmek... İki farklı insan profili, iki farklı dünya çıkıyor karşımıza...

O dünyaları temsil eden insanların “inşa ettiği dünya” da farklı oluyor haliyle... Bir yanda fitratla uyum, sadelik, şükür ve itminan hissi, barış ve esenlik... Diğer yanda fitratla, herkesle, her şeyle kavga, “daha ve dahası” ve “en çoğu, en yenisi, en pahalısı” neyse onu elde etme yarışı, mücadele ve rekabet...

Tarihte ve günümüzde aynı gök kubbe altında bu gibi farklı dünyaları temsil eden insan tekleri ve toplulukları hep var olmuş. Buldukları zaman ve mekâna öyle veya böyle iz bırakmışlar... Yapıp etmeleri, bıraktıkları eser ve mirasları nedeniyle nesiller boyu hayırla yâd edilenler de var, ah ile anılanlar da...

Bugün insanlık pek çok sorunla karşı karşıya. Dünyanın geleceğini tehdit eden küresel çevre sorunları da bunların en önemlisi. Küresel ısınma, iklim değişikliği vs. ne zaman gündeme getirilse, temel müsebbibin “insan davranışları” olduğunun altı çiziliyor. Elbette insan hem etkileyen hem etkilenen bir varlık. Yapıp etmeleri çevreyi etkiliyor, çevrede meydana gelen olumlu veya olumsuz değişiklikler yine insanı etkiliyor. Ellerimizle yaptıklarımız yine bize dönüyor bir başka deyişle.

Evet, sorunların kaynağı insan ama çözümün kaynağının da insan olduğunu, insanda olduğunu unutmamalı. Milyarlarca insana “yurt” olan “mavi gezegen” için çok ciddi bir tehdit teşkil eden sorunların insan kaynaklı olduğuna sürekli vurgu yapıp, insanın varlığının tehdit olarak algılanması ve gerekirse insan nüfusunun azaltılması, hatta doğrudan veya dolaylı yollarla yok

edilmesi gibi “çözüm” önerileri gündeme getirilebiliyor(!) İnsan sonrası dönemlere dair senaryolar konuşulabiliyor.

İnsanın varlığını tehdit olarak görüp ortadan kaldırmaya çalışmak değil, bu sorunların müsebbibi olan yanlış veya zararlı düşünme biçimlerini ve davranışlarını değiştirmek esas olmalı oysa. Her daim önemini koruyan bir alan olarak eğitimde de amaçlanan husus, bilgilendirme, bilinçlendirme yoluyla bireylerde iyiye ve doğruya yönelik bir davranış değişikliği gerçekleştirmek değil midir? İnsan varlığı değil, yanlış olan düşünme biçimi ve davranışları bertaraf edilmesi gereken hedef.

“Hangi insan?” sorusu bu nedenle temel bir soru. Kendini baki, sınırsız ve sorumsuz zanneden, bu nedenle adeta “Beden dört duvarı arasında mesuliyetsizce, kontrolsüzce ve hesapsızca beslenen hayvani arzularının çifteleri” ile kendisine emanet edilen, ikram edilen dünyayı ve içindeki nimetleri tarumar eden insan var... Fani ve sınırları olduğunun idrakinde, sorumluluk bilinciyle hareket edip dünyayı imar eden insan var...

Bir de hatalarının farkında olup kendisini “vazife ve mesuliyete davet edecek ruhani kuvvetlere” ve dahi “iyiliği tavsiye edip kötülükten sakındıranlara” kulak tıkamayan, olumlu yönde değişme niyet ve gayreti taşımak önemli. O halde insanın bilgilenebilirliği kadar iç dünyasının gerekli mekanizmalar ile donatılması gündemde olmalı. Akleden kalbinin farkında olan ve sorumluluk bilinciyle hareket eden insanlarla geleceğe daha ümitvâr bakmak mümkün.

“Hangi insan?” sorusuna verilecek cevap ve onu yetiştirmeyi hedefleyen eğitim anlayışı, çevre sorunları dâhil insanlığı tehdit eden ve aslında birbirinden bağımsız olmayan pek çok sorunun halledilmesinde önemli bir başlangıç noktası olacaktır ves-selam.❖

Kaynak:

1-2. “Bir Dünyadan Bir Dünyaya”, Sâmiha Ayverdi, Kubbealtı Yayınları, 2022, s. 43-44.

İklim Krizini Doğru Anlamak

PROF. DR. İBRAHİM ÖZDEMİR

İklim Değişikliği konusunda kafa karışıklığı devam ederken, iklim değişikliği hayatlarımızı, özgürlüklerimizi, güvenliğimizi ve geçimimizi tehdit etmeye devam ediyor. Çocuklarımızın ve torunlarımızın sağlıklı bir dünyada yaşama haklarını ciddi olarak tehdit ediyor.

Daha yüksek sıcaklıklar, kasırga ve tayfunların hem sıklığında hem de şiddetinde artışa neden oluyor.

Erken ilkbahar sıcaklıkları, dünyanın farklı bölgelerinde milyonlarca insanın bağımlı olduğu önemli ekosistem hizmetlerini

(temiz hava ve su, ürün tozlaşması, vb.) kesintiye uğratıyor.

Su kaynakları azalıyor ve kirleniyor.

İklim değişikliğinin sebep olduğu iç ve dış göçler ülkelerin ekonomilerini dünya barışını ciddi şekilde tehdit ediyor.

Tüm bunlar bize Yunanlı filozof Herakleitos'un 2500 yıl önce söylediği "*her şey değişiyor*" sözünü hatırlatıyor. Buna göre, kâinatta değişmeyen bir şey varsa o da değişimin kendisidir. Bu yüzden "*aynı nehirde iki kez yıkanamazsınız*"; çünkü nehirdeki su nasıl akarak değişiyorsa nehre giren

insan da değişir.

Filozoflar ve bilim adamları yüzyıllardan bu yana bu değişimin niteliğini anlamaya çalışıyorlar. Bilim bu değişimi anlamının bir sonucu olarak şekillendi ve şekillenmeye devam ediyor.

Ancak, iklim değişikliği deyince biraz durup düşünmemiz ve bunun mahiyetini iyi tahlil etmemiz gerekiyor.

Evet, iklim de değişiyor.

Hem de Allah'ın kâinatı yarattığı ilk andan bu yana sürekli değişiyor. İklimin değişmesinin zelzele ve yanardağlar gibi tabii bir yönü olduğu gibi, bir de insan faaliyetleri sonucunda meydana gelen yönü var. Bu iki hususu birbirinden ayırt etmek gerekiyor.

Ayrıca, iklim değişikliği ile hava durumu kavramlarını da birbirinden ayırmak gerekiyor.

Hava durumu derken, genellikle bugün, yarın ve en çok birkaç haftalık hava tahminlerinden bahsediyoruz.

İklim değişiklikleri ise 30, 40, 50 yıl gibi sürelerden sonra ortaya çıkıyor ve kendini gösteriyor.

İklim dünya yaratıldığından bu yana değişse de insana bağlı iklimin değişmesi, genellikle 1840'lı yıllarda ortaya çıkan sanayi devrimi ile başlıyor.

Dünyanın iklimi ile ilgili elimizdeki bilimsel veriler bunu açık ve net olarak gösteriyor. Bunlara baktığımızda, insan faaliyetlerinin sonucu olarak iklim değişmiş ve değişmeye devam ediyor. Ama bu değişim olumlu yönde değil. Dünyadaki hassas dengeleri tahrip etme ve bozma yönünde.

Birleşmiş Milletler tarafından 1988 yılında kurulmuş Hükümetler Arası İklim Değişikliği Paneli (IPCC) üye hükümetlerin teklif ettiği iklim uzmanlarından oluşuyor. Örneğin 2021 yılında yayınlanan Altıncı Değerlendirme Raporu, 60'tan fazla ülkeden 751 uzman (31 koordinatör yazar, 167 baş yazar, 36 inceleme editörü ve 517 katkıda bulunan yazar) tarafından bir araya getirildi. IPCC raporları iklim biliminin durumu hakkında kapsamlı ve

güvenilir bir fikir birliği beyanıdır.

Bu raporlara göre, insanların keşfettikleri, icat ettikleri, kurdukları sanayinin ve teknolojilerin tabiatı ve çevreyi tahrip ettiği konusunda şüphe yok.

İsterseniz Ülkemizin en büyük nehirlerine 50 yıllık bir perspektiften bakalım:

50 yıl önce Sakarya, Gediz, Gebze, Erzene, Yeşilirmak, Kızılırmak nehirleri su kalitesi bakımında nasıldı? Bugün nasıl?

Sadece Sakarya örneğini incelediğimizde, Sakarya'nın suyu kalite açısından dördüncü sırada. Bunun anlamı ise içilecek ve kullanılamayacak bir nitelikte olmasıdır.

Peki Sakarya'nın suyunun bu hale gelmesi kendi kendine mi oldu?

Elbetteki hayır.

Sanayileşmenin bölgede yoğunlaşmasının bir sonucu. Sanayi atıklarının gerekli filtrelere ihtiyacı duyulmadan nehirlerimize göllerimize ve Marmara'ya boşaltılması sonucu önce nehirlerimiz, sonra göllerimiz ve en son Marmara Denizi ölüm döşeginde.

Bunlar benim fikirlerim değil. Sakarya Üniversitesi, TÜBİTAK ve Çevre Bakanlığı'nın verilerinin sonucunda ortaya çıkan bir gerçek.

İstanbul'dan Ankara'ya ve Ankara'dan İstanbul'a gidenler, Sakarya nehrinin üzerinden geçer. Sakarya nehri edebiyatımızda ve kurtuluş tarihimizde çok önemli bir sembol ama hiç kimse inip de Sakarya'da, acaba suyun kalitesi nedir diye merak etmez.

Çevreyle ilgili yaptığım bir konuşmanın sonunda bir dinleyici "Ben iklim değişikliğine de, iklim krizine de inanmıyorum, bunların hepsi komplo teorisi. Bunlar batının uydurdukları kavramlar, bizim gelişmemizi, kalkınmamızı, büyük Türkiye olmamızı engellemek istiyorlar" dedi.

Cesaretle sorusunu dile getirdiği için kendisine teşekkür ettim.

Ardından "Allah'ın varlığını bile inkâr edenler varken, iklim değişikliğinin veya krizinin olup olmadığını inkâr etmek normal" dedim ve ekledim:

Burada birbirinden ayırmamız gereken

iki konu var:

Birincisi, bu konudaki bilgilerden şüphe etmek. Bu çok olumlu bir şey. Her şeyi tahkik etmek ve araştırmak, her şeyi anlamaya çalışmak, her şeyi eleştirerek kabul etmek ne kadar güzel. Felsefenin ve bilimin temeli buna dayanır.

İkincisi ise, %97 bilim insanının ittifak ettikleri bir hususu inkâr etmek, bir cehalet ve inanç sorunudur. İklim inkârı veya şüpheciliği, bu konudaki fikir birliğine ilişkin şüphe veya inançsızlığı ifade ediyor. Normal olmayan da bu husustur.

Peki bununla nasıl başa çıkacağız? İklim değişikliğini çevreleyen yaygın yanlış bilgiler ve komplo teorileri karşısında, felsefi mirasın bizlere sunduğu eleştirel düşünce gibi araçlardan yararlanabiliriz.

Rasyonel sorgulamayı, mantıksal analiz ve ahlakî düşünmeyi teşvik ederek, bireylerin gerçeği kurgudan ayırt etmelerini ve karmaşık meseleleri daha derinlemesine anlamalarını sağlayabiliriz.

Eleştirel düşünme, bireyleri iklim değişikliği ile ilgili olanlar da dahil olmak üzere çeşitli iddiaları destekleyen delilleri eleştirel bir şekilde değerlendirmeye teşvik eder. Kaynakların güvenilirliğini, geçerliliğini ve inanılabilirliğini değerlendirerek, bireyler saygın bilimsel araştırmalar ile asılsız söylentiler veya komplo teorileri arasındaki farkı ayırt edebilirler.

Şunu bir kez daha belirtmekte fayda var:

İklim bilimcilerin ezici çoğunluğu, iklim değişikliğinin gerçek olduğu ve insan faaliyetlerinden kaynaklandığı; çevre ve insanlık için önemli riskler oluşturduğu konusunda hemfikir.

Stanford Üniversitesi'nden James McDonald'ın konuyla ilgili çalışmaları da bunu teyit ediyor. Ona göre, az sayıda çalışma tersini söylese de onlarca yıllık araştırmalar küresel ısınmanın gerçekliği konusunda neredeyse tam bir fikir birliği içinde. İlgili makalelerin yazarları arasında yapılan

anketler, yazarların yüzde 99,96'sının küresel ısınmayı kabul ettiğini, yüzde 97'sinin ise insan kaynaklı olduğuna inandığını ortaya koyuyor.

Bununla beraber, komplo teorilerini üretmelerin ve buna inananların şeytanlaştırılarak küçümsenmelerine katılmıyorum. Onları dikkatle dinlediğimizde bazı haklı ve olumlu yönlerinin olduğunu düşünüyorum.

Bu teoriler etkili kullanıldıklarında, insanların mevcut güç yapılarına ve otorite hiyerarşilerine meydan okumasına ve sorgulamasına imkân tanıyabilir. Böylece, devlet gibi güçlü grupların politikaları üzerine şeffaflık talepleri artabilir. Ayrıca, resmî açıklamalardaki çelişkileri ve tutarsızlıkları gözler önüne sererek, genellikle görmezden gelinen meseleleri tartışmaya açabilir. İklim ve çevre sorunlarının asıl faileri olan büyük şirketlerle kapalı kapılar ardında varılan iş birliklerini ve düzenbazlıkları ifşa edebilirler.

Sonuç olarak, analitik ve eleştirel düşünme, iklim inkârı ve komplo teorileriyle yüzleşmek için bizlere paha biçilmez kaynaklar sunabilir.

Sezgisel düşünme ise, görülmeyeni hissetmemize ve tehlikeleri fark etmemize ve ilk tepkiyi vermemize yardımcı olabilir.

Biri aklımızın, diğeri ise kalbimizin tepkisidir.

Yanlış bilgilendirme ve kutuplaşma ile boğuşan bir çağda, eleştirel düşünce ve felsefenin gücünden yararlanarak, bunu irfan geleneğimizin mirasıyla yorumlayarak bilimi esas almak, bilimsel anlayışı ilerletmek ve iklim değişikliğinin ortaya çıkardığı acil zorlukları ele almak için elzemdir.

Modern çevre sorunları ortaya çıkmadan çok önce, Müslüman toplumlar Kur'an ve Sünnet ekseninde tabiatla ve bütün mahlukatla barış ve uyum içinde, merhamet eksenli bir medeniyeti inşa ettiler.

Bugün Müslüman toplumların ve dünyanın karşı karşıya olduğu sorunlara komplocu zihne esir olmadan yeni bir ruhla çözümler bulmayı, Müslüman fikir adamlarının boyunun borcu olarak görüyorum.❖

Hakkında pek çok farklı rivayetler olmakla birlikte Napolyon tablolarından birisi için söylenmiş olması kuvvetle muhtemel bir deyimdir "Çizmeyi Aşma."

Sanat tarihinde Napolyonu tasvir eden pek çok tablo vardır. Örneğin David'in şahlanmış bir at üzerindeki Napolyon tablosu en ünlülerden birisidir. Yine Gerome adındaki bir Fransız ressam da Napolyon'un birkaç portresini yapmıştır.

Napolyon, Dev Sfenks Karşısında Kendisini Ezik ve Aciz Hissedince Tarihi Eseri Topa Tutturmuş

Mısır'da burnu kırık Sfenks heykeli önündeki portresinin öyküsü de ibretliktir. Zira Mısır'da istediği gibi başarılar elde edemeyen Napolyon rivayete göre dev Sfenks karşısında kendisini daha ezilmiş ve aciz hissetmiş ve tarihi eseri topa tutturmuştur.

Zaten Akka Kalesi önünde de Cezzar Ahmet Paşa komutasındaki Türk ordusu karşısında perişan olmuş kendi ülkesinde de prestij ve gücünü kaybetmiştir.

Bugün burnu kırık Sfenks Napolyon'un suçu olup olmadığı kesin değilse de zalim ve yağmacı Fransız sömürgeciliğinin göstergesi olarak Louvre Müzesinde Mısır'dan getirilen yüzlerce altın yaldızla işlenmiş Firavun tabutları ve mumyaları hâlâ turistlerin şaşkın bakışları altında sergilenmeye

devam ediyor. Hatta Sfenks'in kırılan bazı parçalarının da Paris Louvre'da olduğu bazı kaynaklarda yazılıdır.

Bugün Mısır'da turistleri gezdiren rehberlerin bazen suçu Osmanlılara bazen de Fransızlara yüklemesi de ilginçtir. Adamlar turistin tipine göre farklı öykü servis ediyorlar.

Gelelim "Çizmeyi Aşma" Hikayesine

Olay şöyle anlatılır: Paris'te bir resim sergisinde, bir ayakkabı ustasının sergide yer alan Napolyon tablosunu dikkatle incelemesi ressamın dikkatini çeker.

Ressam adama yaklaşarak eleştirilerine kulak verir. Adam resimdeki çizmenin hatalı çizildiğinden bahsederek önemli bazı ayrıntılara dikkat çeker.

Ressam adama bu ayrıntıları nasıl bildiğini sorunca adam "çizme ustasıyım" diye cevap verir. Ressam adamın eleştirilerini dikkatle not alırken, bundan cesaret alan çizme ustası, işi abartarak resmin diğer ayrıntılarında da kusur bulmaya başlar. Pantolon ve gömlekten sonra şapkada da kendince problemler bulur...

Bu duruma canı sıkılan ressam adama "Çizme ustası olduğun için o eleştirilerini kabul ettim, ama çizmeden yukarı çıkma" der.

Ve bu söz "çizmeyi aşma" şekliyle, had-dini bilmeyenler için kullanılan bir deyim olur.❖

Kuzuların Sessizliği^{(*) (**)}

PROF. DR. AKIN İŞCAN

Kuzuların sessizliğini hayal edebilir misiniz? "Mee, mee" seslerinin, "Çın, çın" diyen çın-gırakların yokluğunu? Yaprak hışırtısının bile duyulmadığı ormanı? Dalgaların kıyıyı dövmediği denizi? Kuşların cıvıdamadığı, yağmurun şırıldamadığı, çayların şırıldamadığı dünyayı? Öyle bir dünya ki yer ve gök sessiz mi sessiz. Ölüm gibi suskun.

Böyle bir dünya mı olur? Dediğinizi duyar gibiyim. Evet böyle bir dünya var. Hem de dünyalar var. Her insanın ve her canlının bir dünyası var. İşitme engelli insanların dünyası sessizliğin zifiri karanlığında. Sessizliğin tatsız tuzsuz boğucu sıklığı hissedebilir misiniz? Onların yaşadığı çekilmez zorlukları?

İŞİTME DUYUMUZUN HAYATA KATTIĞI DEĞERİ HİÇ DÜŞÜNDÜNÜZ MÜ?

Hayran olduğumuz sanatçının, elimizden

düşmeyen enstrümanın ya da bülbül nağmelerinin yerini ne tutabilir?

"Seslerin ruhumuzu iyileştirdiğine inanıyorum. Görünmeyen bir ses dalgası vücudumuza, kimyamıza ve ruhlarımıza etki edebiliyor. Sanırım iyileşme de böyle gerçekleşiyor." diyor, ünlü Japon sanatçı Kitaro. Yaşamımıza bu derece değer katan, hayatın rengi o güzelim sesleri en yüksek kalitede nasıl işittiğimiz meraka değmez mi?

NASIL İŞİTİRİZ?

Ses dalgaları, titreşen cisimlerin hava taneciklerini aniden itmesiyle oluşur. (Resim: Ses Dalgaları) Örneğin titreşen bir bağlama teli, en yakınındaki hava taneciklerini çok hızlı bir şekilde iterek çarpışmalarına yol açar. Tanecikler, bulunduğu yerden uzaklaşmaksızın bir-biri üzerine peşi sıra devrilen domino taşları gibi ses dalgası oluşturur. Sesin yayılabilmesi

için ortamda tanecikler olmalıdır. Örneğin havası alınmış bir kavanozun içinde çalan cep telefonunun sesini duymayız.

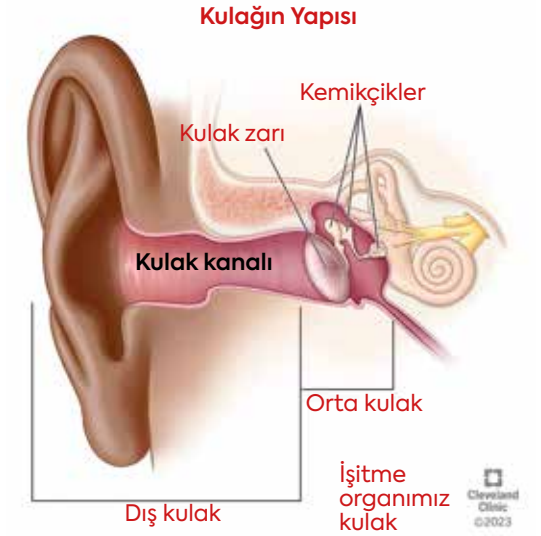
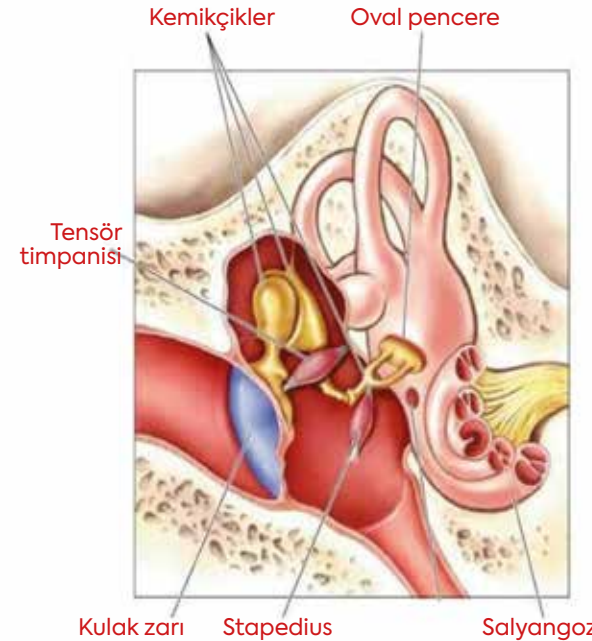
Çarpışma enerji kaybına yol açacağından ses dalgaları ancak belli bir mesafe katedebilir. Dalganın gidebildiği mesafe kaynak titreşimin şiddetine bağlıdır. Sözgelimi, bir teknik direktörün sesi saha içindeki futbolcusuna zorlukla ulaşır. Oysa stadyum hoparlörünün sesi sahanın ve tribünlerin her yerine kolaylıkla ulaşır.

Ses dalgası sırasıyla kulak kepçesi, kulak kanalı, kulak zarı, kemikçik zinciri, oval pencere, kulak salyangozu, işitme sinirinden geçerek sürecin son aşaması olan beyne ulaşır.

ŞAKAK KEMİĞİ İÇİNDEKİ İKİ ODA İŞİTME ORGANIMIZA EV SAHİPLİĞİ YAPAR

Zeytin tanesi büyüklüğündeki orta kulakta kemikçikler ve erik büyüklüğündeki iç odada kulak salyangozu bulunur. (Resim: İnsan İşitme Organı) Kulak kepçesinden orta kulağa 3 cm uzunluğunda nohut tanesi genişliğinde bir tünel (kulak kanalı) uzanır. Kanalin iç ağızını defter yaprağı kadar ince kulak zarı bütünü-

Nöbetçi Kaslar (Tensor tympani kası ve Stapedius kası)

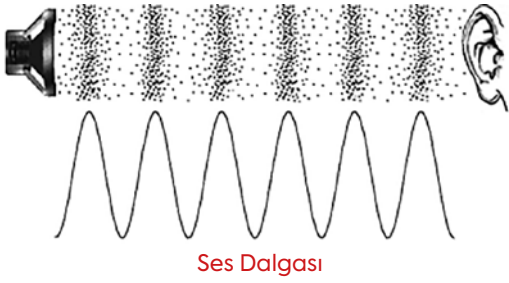

le kapatır. Dış kulağın hava ortamı ve iç kulağın sıvı ortamı arasında bir arayüz sağlayan orta kulakta zincir şeklinde birbirine bağlı üç kemikçik kulak zarı ile iç kulağın oval penceresi arasında köprü ödevini görür. Kemikçiklerden en dıştaki çekiç kulak zarına, en içteki üzengi oval pencereye ayrılmaz biçimde yapışıktır. Çok sağlam 6 farklı ip, kemikçikleri duvarın 6 ayrı noktasına tespit ederek boşlukta asılı durmalarını sağlar.

Birbirinin devamı niteliğinde süreçlerden oluşan işitme, kulak kepçesinin ses dalgalarını bir huni gibi tuzaklayarak kulak deliğine yansıtmasıyla başlar. Kulak deliğinden kanala giren ses dalgaları kulak zarını titreştirir. Titreşen kulak zarı çekici, çekiç örsü, örs üzengiyi titreştirir.

ORTA KULAK TİTREŞİMLERİ ŞİDDETLENDİRİR

İşitme sürecinde iki kemikçik (çekiç ve örs) birlikte kaldıraç olarak çalışır. Kaldıraçın asimetrik dayanak noktası (1,3'e karşı 1) sayesinde örs kolunda titreşim kuvveti artar. Titreşimin şiddetini artıran asıl etki, kulak zarı ile oval pencere arasındaki boyut farkıdır (0,55 cm²'ye karşılık 0,023 cm²). Gömlek düğmesi genişliğindeki kulak zarından alınan titreşimin toplu iğne başı kadar oval pencereye

aktarılması muazzam bir kuvvet kazanımı sağlar. Orta kulağın söz edilen iki anatomik özelliği titreşim kuvvetini toplam 31 kat artırır. (Üzengi çıkış kuvveti / Çekiç giriş kuvveti = $(0,55/0,023) \times 1,3 = 31$)

ORTA KULAKTA ARTAN TİTREŞİM KUVVETİNİN NE YARARI VARDIR?

Şöyle bir örnekle durumu açıklayabiliriz. Denizin içinde yüzmekte olan bir kişi denizin dışındaki arkadaşının sesini duymaz. Bunun nedeni ses dalgalarının deniz yüzeyinden yansımalarıdır. Orta kulaktaki hava ortamından iç kulaktaki sıvı ortama geçişte yansıma nedeniyle titreşimlerin sadece %1'i sıvıya geçebilir. Bu, 30 db büyüklüğünde ses kaybı demektir. Orta kulakta kazanılan titreşim kuvvet artışı ses şiddetine 25-30 db kazanç olarak yansır. Böylece günlük hayatta olağan konuşma seslerini rahatlıkla duyabiliriz.

Ses dalgasının hava taneciklerinde başlayan, orta kulağın kemikçiklerinde devam eden yolculuğu, oval pencereden itibaren sıvı dalgalarına dönüşerek bambaşka bir nitelik kazanır.

İÇİ SIVI DOLU KULAK SALYANGOZU

Bir yanda içi hava dolu orta kulak, diğer yanda içi sıvı dolu iç kulak yani kulak salyangozu. Titreşimlerin orta kulaktan iç kulağa geçişi toplu iğne başı genişliğindeki oval pencere vasıtasıyla olur. Üzenginin, ayak tabanı ile bastığı oval pencereyi pistonvari hareketle titreştirmesi salyangoz sıvısı içinde dalgalanma oluşturur. Salyangozun duvarını 20.000 kadar tüy hücresi döşer. (Resim: Tüy

Hücreleri) Tüy hücrelerinden çıkan saç kılından çok daha ince, gözle görülmeyen tüyler salyangoz sıvısı içinde tıpkı göldeki sazlıklar gibi öbek öbek uzanırlar. Sıvı dalgasının tüylerle çarpmasıyla tüy hücresinin zarındaki kanal ağızları açılır, potasyum katyonu konsantrasyon farkı nedeniyle hücre içine akar. Hücre içindeki voltaj değişimi kalsiyum kanal kapaklarının açılmasına, hücre dışından hücre içine kalsiyum ion akımına neden olur. Bu değişim elektrokimyasal sinyal demektir. Sinyal dalgası bağlantı noktası (sinaps) aracılığıyla tüy hücresinden sinir lifine geçerek beyne ulaşır. Beyin kabuğunda analiz edilen sinyaller çözümlendiğinde işitme gerçekleşir.

KULAK SALYANGOZU, DIŞ ORTAMDAKİ YÜKSEK FREKANSLARDAN NASIL KORUNUR?

İnsan kulağı 20-20.000Hz aralığındaki titreşimleri duyabilir. Daha yüksek frekanslı ses dalgaları hassas kulak salyangozunda hasara yol açar.

Ortak kulak bir yandan titreşimleri şiddetlendirerek sağlıklı işitmeyi sağlarken, öte yandan dış ortamdan kulağımıza giren yüksek frekanslı titreşimlerin kulak salyangozuna ulaşmasını engeller.

Yüksek frekanslı ses dalgalarının kulak salyangozuna geçişi nasıl engellenir?

Biri oval pencere önünde diğeri kulak zarının hemen arkasında bekleyen iki nöbetçi zararlı titreşimlerin iç kulağa geçmesine engel olur.

KİMDİR BU NÖBETÇİLER?

Bir ucuyla kemikçiklere diğer ucuyla orta kulak duvarına tutunan mini minnacık birkaç mm boyunda iki kas. Biri kulak zarını geren kas (Resim: Kulak Zarını Geren Kas ve Üzengi Kası) diğeri üzengi kası. Dış ortamdan yüksek frekanslı titreşimler kulağımıza girdiğinde milisaniyeler içinde kasılan kaslar kemikçiklerin titreşimini durdurarak hassas kulak salyangozunu korurlar. Ekolokasyon denilen çok gelişmiş

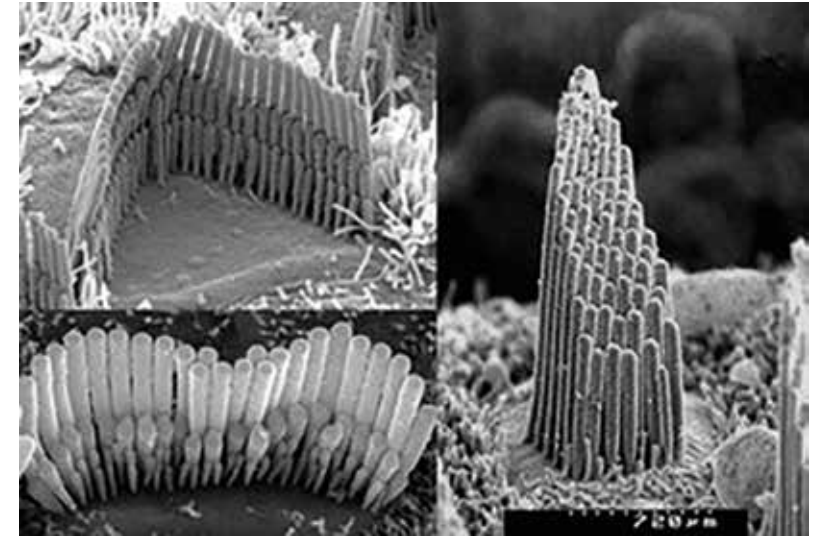
bir yöntem kullanan yarasalar çok güçlü üzengi kasına sahiptir ve bu nedenle kendi sesini değil çıkardığı sesin çevreden yansımalarını duyarak gece hiçbir engele çarpmadan uçabilir ve uçan böcekleri kolaylıkla yakalayabilir.

KULAĞIMIZ DIŞ ORTAMDAKİ BASINÇ DEĞİŞİKLİKLERİNE NASIL TEPKİ VERİR?

Otobüs ya da uçak yolculuğu sırasında herkesin yaşadığı geçici işitme kaybının nedeni atmosfer basıncındaki değişime bağlı olarak kulak zarının içeriye doğru çökmesidir. Gerginliği kaybolan kulak zarının titreşme yeteneği azalır. Ellerimizle burnumuzu tıkar ve orta kulağımıza hava verirse durum düzeler (Valsalva manevrası). Bu, orta kulak ile yutak arasında 3,5 cm uzunluğunda serum hortumundan daha ince açılır-kapanır bir borucuk (östaki tüpü) sayesinde gerçekleşir. Dilediğimizde hava vererek ya da yutkundüğümüzde kendiliğinden açılan östaki tüpü, yutak havasını orta kulak boşluğuna taşır. Böylece orta kulak basıncı atmosfer basıncına eşitlenir ve kulak zarı sağlıklı gerginliğe ulaşır.

Bu çalışmamı okumak zahmetine katlanacak çok değerli okurlara haddimi aşan bir soru yönelterek sözlerimi bitirmek istiyorum: Sizce insan kulağı hangi sesleri duymak için tasarlanmıştır?

İnsan kulağının duyabildiği frekans aralığı 16 Hz-20.000 Hz ve sağlıklı algılayabildiği ses şiddeti 0-140 dB'dir. Normal insan ses tellerinin üretebildiği frekans aralığı 100Hz-10.000Hz'dir. İnsan konuşma sistemi 50-60 desibel gücünde ses üretebilir. Bu verilere

İç kulaktaki tüy hücreleri

göre insanın üretebildiği ses frekansı ve ses şiddeti ile işitebildiği ses frekansı ve ses şiddeti birebir örtüşmektedir. Sonuç olarak diyebiliriz ki, insan kulağı öncelikle insan konuşma seslerini sağlıklı işitmek üzere programlanmıştır. O halde bizi konuşturan yaratıcımız aynı zamanda işitmemizi sağlayan olmalıdır.

Şimdi lütfen gelin son olarak bir hayal kuralım. Sessizliğin çıldırtan vahşetinde bir dünyada yaşadığınızı varsayın. Günün birinde mucizekâr bir hekim başınızın iki yanına bir cihaz taksın. Beyninizin içinde şenlik başlasın. O mucizekâr hekime minnettarlığınızı ifade etmeye kelimeler bulabilir misiniz? Şimdi hayalden hakikate geçerek gerçekle yüzleşebilir miyiz? Hiçbir sun'i işitme cihazı hepimizin doğuştan sahip olduğu işitme organımızın mükemmelliğinin zirvesindeki yeteneklerinin yanına yaklaşamaz. Fizik, kimya, biyoloji, akustik, tasarım, bilgisayar ve mühendislik bilimlerinin erişilemez zirvesinde bir şaheserdir insan işitme sistemi. Eşsiz ustasını sanat diliyle haykıran. O'nun sonsuz ve sınırsız hünerlerinin lisaniyle konuşan kusursuz bir şaheser.❖

...
*Orijinali, şiddete karşı koyma gücü olmayan insanların çaresizliğini anlatan Yunanca bir deyim. Yazıda, farklı bir anlamda kullanılmıştır.

**İşitme engelli merhum İsmail Cantekin'e ithafen.

Ne Olacak!?

EZGİ AKGÜL

Kadınlara özel olduğu iddia edilen ve "Alın bunu izleyin siz buna müstehaksınız!" diye ekranlara konulan bütün programların hemen hepsinin konsepti: "En İyi Çemkireni ve Sinsilik Yapanı Ödüllendiriyoruz" aslında.

Sessiz ve sakin olmanın prim yapmadığı, akli selim davranmanın para etmediği, nezaket denilen şeyin antika muamelesi gördüğü programları izleyerek akşamı ediyor kadınların bir çoğu.

Bir müddet sonra eşlerini bu kafa ile karşılıyor, çocuklarına bu kafa ile yaklaşıyor, etrafına bu kafa ile değer veriyor ya da vermiyorlar.

Para için her şeyi yapan, hediye paketi gibi giyinmiş, ağzından salyalar saçarak bağırarak kadın konsepti yüzünden iddiasız

kadınlar prim yapmıyor artık.

Yemekten hemen sonra açılan diziler de toplumun en önemli taşı olan kadınların ayarları ile oynuyor. Bir adama beş on kadının düştüğü, kadınların zengin erkek avcısı olduğu, bütün kadınların entrikacı gibi davrandığı dizilerde saf olmak salak olmakmış gibi üç saat boyunca zihinlere kazınıyor.

Reklam aralarında girilen sosyal medyanın insanı ne hale getirdiğini siz biliyorsunuz zaten, hiç oraya girmiyorum bile.

Otobüste yer vermesen gözlerini devirecek ablaların bilezik için neye dönüştüklerini gören gençleri, dönüştükleri şey için fazla suçlamamak lâzım sanırım.

Yaptığı evlilik programı toplum ahlakını bozuyor diye kaldırılan kadının, üç saat

boyunca toplumun kirli çamaşırlarını nasıl kaynatıp balkona asışını izliyoruz gözlerimizi ayırmadan.

İçkiyi, sigarayı özendirir korkusu ile TV'de sansürleyen devlet, bu toplumsal deformasyon için bir şey yapmalı değil mi artık?

Toplumun geleceği olan çocuklar bu kadınların ellerinde büyüyor. Senin vurdumduymazlığın benim geleceğimi etkiliyor. Anneleri bilinçli ya da bilinçsiz oldukları bu durumdan kurtarmak için ne zaman harekete geçilecek?

Adına özgürlük diye diye uyuşan beyinlerin vebalini kim ödeyecek?

Bunun adı özgürlük değil bunun adı akıl tutulması, bunun adı adam sendecilik, bunun adı her koyun kendi bacağından falan filan...

da...

Aile ne olacak?

Kadın ne olacak?

Çocuk ne olacak?

Salçalı makarna sevenin kremalı makarna sevenden ölesiye nefret ettiği bir topluma dönüşmek üzereyiz.

Biz ne olacağız böyle devam edersek?❖

Allah Resulü'nden Müjdeli Haberler

HAZIRLAYAN: İBRAHİM YARDIM

Ebu Derda (ra) naklediyor:

Bir gün Allah Resulü "Size namaz, oruç ve sadakadan daha faziletli bir amel bildireyim mi?" diye sordu.

Ashabı kıram: "Elbette ey Allah'ın Resulü!" dediler.

Bunun üzerine Hz. Peygamber (sav): "İki kişinin arasını düzeltmektir" diye buyurdu.

(Ebu Davud, Edep, 50)

Hz. Ebû Hureyre'den (ra):

Allah Resulü (sav) buyurdu ki:

"Uhud dağı kadar günahı olan erkek ya da kadın bir kul; bir inilti ve bir sancıya müptelâ olursa, iyileştiğinde üzerinde hardal tanesi kadar bile günah kalmamış olur."

(Buhari, İman, 39)

Hz. Ümmü Seleme'den (ra):

Allah Resulü sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu:

"Herhangi bir kadın, kocası kendisinden hoşnut iken ölürse, Cennete girer."

(Tirmizî, Radâ, 10)

Allah Resulü sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki:

"Kişinin öldükten sonra Cennette derecesi yükselir.

O adamcağız: (Derecemi yükselten) bu sevap nereden geldi?" diye sorar.

Kendisine: "Çocuğunun, arkandan senin için dua ve istiğfar etmesinden..." denilir."

(Müslim, Vasiyyet, 14)

Temsilden Hakikate

Allah'ın Zâtının Mahiyeti, Akıl ile İdrak Edilemez

PROF. DR. ALAADDİN BAŞAR

“Zât-ı Akdes-i İlâhînin şeriki, naziri, zıddı, niddi olmadığı gibi, ...sureti, misali, şebihî dahi olamaz. Fakat ...mesel ve temsil ile şununatına ve sıfat ve esmâsına bakılır.” (Bediüzzaman, Sözlür)

ZÂT, ŞUÛNAT, SIFAT VE ESMÂ:

Allah'ın zâtının mahiyeti, akıl ile idrak edilemez. Mahlûk olan her şey sınırlıdır; bir başlangıcı olduğu gibi nihayeti de vardır. Meselâ, göz mahlûk olduğu gibi görme sıfatı da mahlûktur ve her ikisi de sınırlıdır. Göz gibi akıl da bir mahlûktur. Allah'ın sıfatları ise sonsuz olduğundan akıl ile ihata edilemez ve mahiyeti kavrayamaz.

“Hakikat-ı mutlaka, mukayyed enzar ile ihata edilmez.” (Sözlür)

Mutlak; kayıt altına alınamayan, kendisine bir sınır biçilemeyen demektir. ‘Enzar’, ‘nazar’ın çoğuludur, nazar ise, çoğu zaman, akıl anlamında kullanılmaktadır. Allah'ın bütün sıfatları mutlak, sonsuzdur. Bu sıfatların kayıtlı ve mahlûk olan akılla, hakkıyla idrak edilemeyeceğini her müstakim akıl, şüphesiz kabul eder. Sıfatı hakkıyla idrak edilemeyen, zâtının da mahiyetiyle bilinmeyeceği çok açıktır.

Hz. Ebubekir Efendimiz'in (ra) bu mânâyı ders veren çok ibretli bir sözü vardır:

“Allah'ın zâtının idrak edilemeyeceğini bilmek gerçek idraktır. O'nun zâtı üzerinde dü-

şünmek ise işraktır (gizli şirkir).”

Allah'ın zâtı hakkında ne düşünülse, bu düşünce aklın bir mahsulü olacaktır. Akıl mahlûk olduğu gibi, düşündüğü şey de mahlûk olur. Bu mahlûku, Hâlık kabul etmek ise gizli şirk demektir.

O'nun zâtının kutsî mahiyetini ancak kendisi bilir.

Allah, bizleri imana, marifete, muhabbete götürecektir pek çok duygularla, latifelerle donatmış bulunuyor. Bu yaratılışımız sayesinde pek çok hakikatlere muhatap olabiliyoruz. Bunlardan birisi de, Allah'ın zâtının bilinmezliğidir. Zira henüz bedenimizde tasarruf eden ruhumuzun mahiyetini bilmekten aciziz.

ŞUUNÂT-I İLÂHİYE:

Şununat, şe'nin çoğuludur. Şe'n için 'hal, kabiliyet, istidat' gibi anlamlar veriliyorsa da bunları ilâhî hakikatlere aynen uygulamak, insanı yanlış düşüncelere ve bâtil hayallere götürebilir.

Nur Külliyyatı'nda, şununat konusunda iki önemli açıklama görüyoruz:

Birisi: Hâlikiyet, hâkimiyet, mâlikiyet... için

şununat denilmiştir. Yani, Allah, hâlikiyet, mâlikiyet, rububiyet, rahîmiyet, rahmâniyet sahibi bir zâttır. Bütün bunlar Allah'ın şununatındandır.

Hâlikiyeti misal olarak şöyle anlatabiliriz:

Halk (yaratmak) bir fiildir. Hâlık (yaratıcı) isimdir. Hâlikiyet (yaratıcılık) ise şe'ndir.

“Allah vardı ve hiçbir şey yoktu,” kudsî hadisini düşünelim. Henüz hiçbir mahlûk yokken, yine Allah'ın hâlikiyeti, yani yaratıcılık vasfı vardı. Ama Hâlık ismi, ancak mahlûkatın yaratılmasıyla tecelli etmiş oldu.

Kâinat yaratılmadan da Allah bütün esmâyâ sahipti. Yani Rezzâk'tı, Muhyî idi, Mümit idi. Ama bu isimlerini kâinatı yaratmakla tecelli ettirdi.

Nur Risalelerinde, şununatla ilgili diğer önemli bilgi, 'lezzet-i mukaddese, sürur-u münezzehe' gibi ifadelerle dikkatimize sunulur. Bu ince ve derin hakikatleri, insan aklına bir derece yaklaştırmak için de bir misâl verilir:

Allah'ın bütün canlıları bu dünya gemisinde yedirip içirmekten ve her türlü ihtiyaçlarını görmekten kendine has ve mahlûkatın her türlü lezzet telakkilerinden münezzehe bir 'lezzet-i mukaddese' olduğu nazara verilir. İşte bu lezzet-i mukaddese ilâhî şununattandır.

“Allah muhsinleri sever.” (Bakara sûresi, 195)
“Allah kâfirleri sevmez.” (Âli İmran sûresi, 32)
“Allah zalimleri sevmez.” (Âli İmran sûresi, 57)
gibi âyet-i kerîmeler de bize bu ilâhî şununatı ders verirler.

SIFAT-I İLÂHİYE:

Cenâb-ı Hakk'ın zâtı gibi mukaddes sıfatları da kemâliyle idrak edilemez; ama o sıfatların varlıkları ve sonsuz oldukları bilinebilir.

Allah'ın subutî sıfatları şunlardır: “Hayat, ilim, irade, kudret, sem’ (işitme), basar (görme), kelam ve tekvin (var etme).”

Bu sıfatların hepsi ezelî, hepsi ebedî, hepsi sonsuz ve hepsi mutlak. Bunlarda, ne bir azalma, ne de artma düşünülebilir.

Meselâ, hayat sıfatı ezelde ne ise ebedde de aynıdır. Bizlere hayat bahşetmesi, Allah'ın ihya (hayat verme) fiiliyledir. Bizde hayat yaratmasıyla O'nun hayatında ne bir noksanlık olur, ne de bir fazlalık.

Zât, şununat, sıfat, fiil, isim münasebetinden de kısaca söz edelim:

Nur Külliyyatı'nda bu önemli konu defalarca işlenmiş ve misâllerle izah edilmiştir. Bunlardan birisinin sonunda şu hüküm cümlesine yer verilmiştir:

“İşte bütün âlemdeki âsâr-ı sanat ve bütün mahlukat, her biri birer eser-i mükemmel olduğundan, her biri bir fiile ve fiil ise isme, isim ise vasma ve vasıf ise şe'ne ve şe'n ise zâta şehadet ettikleri için; masnuat adedince bir tek Sâni'-i Zülcelâl'in vücub-u vücuduna şehadet ve ehadiyetine işaret ettikleri gibi; heyet-i mecmuası ile, silsile-i mahlukat kadar kuvvetli bir tarzda bir mirac-ı marifettir.” (Sözlür)

Buna göre, mahlûkatı tefekkür ederken takip edeceğimiz sıra şöylece ortaya konulmuş oluyor: Eser, fiil, isim, sıfat (vasıf), şe'n, zât.

Allah'ın, bir mahlûku yaratmasında ise bu sıra şu şekli alıyor: Zât, şe'n, sıfat, isim, fiil, eser.

Bir hadis-i kutsîde şöyle buyruluyor:

“Ben gizli bir hazine idim, bilinmeye muhabbet ettim (bilinmek istedim) de kâinatı yarattım.”

Bu kutsî hadisin ışığında şöyle diyebiliriz: Bu varlık âleminin yaratılmasında ilk safha, Allah'ın bilinmeye muhabbet etmesidir. Bu ise ilâhî şununattan bir şe'ndir.

Bu ilâhî istekten sonra, kâinatın yaratılması irade edilmiştir, irade ise bir ilâhî sıfattır. Bu irade ile birlikte, âlemin yaratılmasında kudret, ilim gibi bütün sıfatlar faaliyet göstermişlerdir. Demek ki sıfatları faaliyete geçiren şununattır.

Sıfatlar belli sayıda olmakla birlikte, bunlardan sonsuz fiiller zuhur etmiştir ve bu fiillerden her birisi, Allah'ın, ezelden beri var olan bir ismine dayanır. Mesela, terbiye fiilinin Rab ismine dayanması gibi.

Mahlûkatın yaratılmasıyla tecelli eden isimler, fiilî isimlerdir; Rezzak, Hâlık, Muhyî, Mümit gibi...

Zâtî isimlerin varlığına bu âlemde birçok delil varsa da bu isimler tecelli etmezler. Meselâ, Kadîm ismi hiçbir şeyde tecelli etmez. Çünkü evveli olmamak ancak Allah'a mahsusdur. Ama biz, eşyanın evvelerine bakarak bunları yaratan Allah, Kadîm'dir, ezelîdir diyebiliriz. Yani, Allah'ın Kadîm ismini eşyanın evvelerinde okuyabiliriz, fakat bu bir tecelli değildir.❖

“GÜN, misafirinizdir.
Hürmet edin ki, gidince iyiliğinizi söylesin.”
— Hasan Basrî

Hayatla İletişim

ADEM ÖZKAN

İletişim Fakültesi öğrencileri ile yaptığımız ‘Hayatla İletişim’ sohbetleri...

...

Sessizlik, suskunluk,
Kimi zaman feryat eden bir çığlık,
Kimi zaman masumane akan gözyaşları,
Çakan bir şimşek, yeri göğü inleyen bir
gök gürültüsü,

Penceremizin camlarına buse gibi doku-
nan kar ve yağmur taneleri,

Resmigeçit elbiseleri giyip süslenen
rengârenk bahar manzaraları,

Bazen bir imaj, bir bakış, bir duruş ve bir
sembol...

...

Aslında ne kadar çok şey anlatır, anla-
yabilene. Satırlara bile sığmaz da kitap bile
olur anlatılmak istenen.

Hayat, biz farkında olsak da olmasak
da; dakikalar saatleri, saatler günleri, gün-
ler geceleri, aylar mevsimleri, mevsimler
yılları kovalar, yıllar ise koca bir ömrü hızla

tüketmeye devam edip gider.

Kendi küçük dünyamızda ve etrafımız-
daki büyük dünyada yaşananlar ve görüp
geçtiğimiz ne varsa; bize bir şey söyleme-
den, bir mesaj vermeden sessizce mi akıp
gider?

İlgimizi ve algımızı ‘anlamak’ üzerine
kurup, ‘ne mesaj veriyor’ inceliği ile hareket
ettiğimizde; her şeyin bir sesi ve mesajı
olduğunu ancak o zaman keşfederiz. ‘Gör-
mek ve bakmak’ arasındaki inceliği de işte
o zaman anlamış oluruz.

Hayata hayret, dikkat ve samimiyet-
le baktığımızda; doğrunun bile, bir değil,
ne kadar çok şekli ve çeşidi olabileceğine
şahit oluruz. Bu bakış, şabloncu ve önyargılı
yaklaşımların esiri olmaktan kurtarır bizi.

Bu farklı bakış açıları, hayatımızı daha da
bir anlamlı kılar. Kendimize, çevremize ve
insanlığa çok şeyler kazandırır. Kimi zaman
bir kul hakkının yenmesine, dostlukların yok
olmasına mani olur, kimi zaman da felaket-
lerin önüne geçip, insanlık için nice başarı-

ların yolunu açar.

Hayatta çok küçük ‘**ipuçlarının**’ büyük
gerçeklere ulaşmada, bize nasıl kılavuzluk
ettiğini görmek şaşırtıcıdır. Adeta, kapalı
kapıları açan bir anahtar gibidir. “**Bin bili-
yorsan da bir bilene danış**” diyen ataları-
mız da işte bunu anlatır bize. Seni zengin
yapacak bir hazine bulmuşsun, fakat kilitli.
Sendeki bin anahtar o hazineyi açmaz
ama bir başkasının sana uzatacağı o bir
anahtar, hazineyi açar ve sen de onunla
zengin olursun.

İşte okuduğumuz bir kitap, izlediğimiz bir
film, paylaşılan bir görsel, anne-babamı-
zın bir öğüdü, derste hocamızın yapacağı
bir yorum, en sıkıntılı anımızda kalbimizi
okşayan güzel bir söz, ihtiyaç anında des-
tek veren bir el, büyük ya da küçüklüğüne
bakılmaksızın ruhumuza ve aklımıza yeni
pencereler açar. Gönülden yapılan **iyilik ve
güzellikler** hayatımızda daima unutulmaz
izler bırakır. Bizi, fırtınalı bir denizden, sakin
bir limana çıkararak deniz feneri gibi olur
adeta.

Gelen baharla birlikte her gün, her yer;
bitmek ve usanmak bilmeyen yeni ve adeta
büyüleyici sahne dekorlarıyla yenilenmek-
te. Gecesi ayrı, gündüzü bambaşka göz
kamaştıran güzelliklerle arzı endam eyle-
mekte. Kışın yağın karla beyaz kefenini
giyen yeryüzü, yeniden bayramlık elbiseleri-
ne kavuşmanın büyük sevinci ile coşmakta.
Ve daha neler, neler...

**Etrafımızda yaşanan bunca olağanüs-
tü değişimi, akıl almaz güzellikleri, bize
sunulan bunca ikramı, nasıl okunmalı ve
nasıl anlamalıyız?**

Bütün bunları anlayabilmek ve hayat-
la iletişim kurabilmek için, önce kendimizi
tanıyarak işe başlamamız gerekmez mi?

Bir an için şöyle bir sahne düşünelim:

Gözlerimizi açtığımızda Büyük Okyanu-
sun ortasında bir denizaltıda bulsak kendi-
mizi. İlk defa farklı bir ortam ve o ana kadar
hiçbirisini tanımadığımız yüzler. Biz, orada

sanki hiçbir şey yokmuş ve işler yolundaymış
gibi yola devam edip, önümüze getirilenleri
yiyip içip keyif etmeye devam mı ederiz,
yoksa önce hayati olan sorularımızın cevabı
mı bulmaya çalışırız?

Burada doğru olan düşünce ve davranış
şekli ne olmalı?

Aklımız ve mantığımız ilk önce herhalde
şu soruları soracaktır:

- Ben kimim?
- Buraya nereden, nasıl geldim?
- Beni bu denizaltı gemisine kim bindir-
di?
- Burada ne için bulunuyorum?
- Çevremde bulunanlar kim ve ne?
- Ve şimdi buradan nereye gidiyorum?

Bu çetin soruların cevabını bulmadan ne
yol alınır, ne de yol bulunur. Bu sorular, sıra-
sıyla doğru olarak cevaplanmalı ki, ancak o
zaman deniz yolculuğumuz rahat ve huzur

değilim.”

Bir ülkede farklı sosyal gruplar, birbirine şu ya da bu şekilde ihtiyaç duyar. O ülkenin Devlet başkanı ise her şey emri altında olup, ona tabi olduğu için o, hiç kimseye muhtaç olmaz.

Yaratıcı da yarattığı hiçbir şeye muhtaç değildir. Her şeyin sahibi

zaten kendisidir.

3- “Ben, doğurmayan ve bir başkası tarafından doğurulmamış olanım. Bilip gördünüz ve hayal ettiğiniz hiçbir şeye benzemem.”

O, ezeli ve ebedidir. Bir tren düşünelim; vagonları vardır. Bunların sayısı ihtiyaca göre artar veya azalır. Sayıları kaç olursa olsun, bunları çeken bir tek LOKOMOTİF vardır. Hiçbir vagona benzemez. Lokomotif de çeken bir başka lokomotif olmaz ve olmaz. O, son ve tek olandır.

İlk evvel ve en sondur. Kendi varlığında, sıfatlarında ve işlerinde asla benzeri olmayandır.

4- “Hiçbir şey, Benim dengim ve benzerim değildir.” (İhlâs Sûresi)

Sanatkâr, yaptığı sanatın cinsinden değildir. Bilgisayarı ya da cep telefonunu yapan mühendis, yaptıklarından hiç birisine benzemez.

İnsanın ilk aradığı ‘**sahibim kim?**’ sorusunun cevabını, aradığı Yüce Yaratıcı; insanla iletişim kurmak için gönderdiği kutsal ve evrensel kitabı Kur’an-ı Kerim’de bu şekilde açıklar.

Kendi Sahibini bulan; aradığı ve sorduğu bütün sorularının cevabını da hiç şüphesiz ki, eksiksiz ve en güzel şekilde arayacak ve bulacaktır.

Bir padişah düşünelim:

Büyük ve zengin bir ülkenin sahibi. Kendi şanına layık bir saray yaptırıyor. Bu sara-

yın bir başka benzeri hiçbir yerde yok. Sarayda kullanılan malzemeler, düzen ve sistem eşsiz bir şekilde yapılmış. Her şey, buraya davet edilecek misafirlerin rahat ve huzuru için planlanmıştır. Akıldan ve hayalden geçebilecek bütün özellikler mevcut. Her türlü ihtiyacın en güzel şekilde karşılanabileceği bir tasarıma sahip. Yani yok, yok.

Padişah, davet ettiği misafirlerinin her türlü sorularına cevap olacak şekilde, saraydaki her şeyi en ince ayrıntılarına kadar anlatan bir tanıtım kitabı hazırlar. Bu sarayı ve kitabı da en güzel şekilde anlatacak bir rehber seçer. Hayranlıkla sarayı gezen misafirlere, her şey ve her çeşit soruları için cevaplar verilir. Misafirliğin bütün kuralları anlatılır. Davetlilerin herhangi bir yanlış iş yapmaması ve cezaya çarptırılması için de göremeyecekleri yerlere gizli kameralar ve görevliler yerleştirilir.

Rehber, Padişahın emri ve izni ile misafirlere şaşırtıcı ve çok daha önemli bir şey söyler: Bu sarayda gelip geçici misafir olduklarını, sarayın kurallarına uyanlar için bu saraydan daha mükemmel bir yere gönderileceklerini ve orada sonsuza kadar kalacaklarını, padişahla da yüz yüze rahatça görüşebileceklerini güzelce açıklar.

Şimdi bu örneklemede anlatılanları gerçeğiyle karşılaştıralım:

Bizi bu evrende, dünya denilen muhteşem sarayında misafir eden bir Yaratıcı var. İnsanı kendi iradesi ve gücü ve haberi olmadan, bir damla sudan akıl almaz özelliklerde yaratmış. Onu, evrende hiçbir gezegende olmayan güzelliklerle dolu DÜNYA SARAYINA misafir etmiş.

Evrenin ve Dünya sarayının akıllara durgunluk veren bütün sırlarının anlatıldığı kutsal bir Kitap göndermiş. Bu kitabın adı: Kur’an-ı Kerim. 114 sure ve 6666 ayetten ibaret. Bu kitabı da kâinat kitabını da en iyi

**Ben, bir insanım.
Taş değil, ağaç değil,
kedi değil, kuş değilim...
İnsan olmamı
kim tercih etti?
Hem ben nereden geldim?
Nereye gidiyorum?
Bütün insanlık
var olduğu gündən beri
bu soruların cevabını arıyor.**

ve en güzel şekilde anlayıp anlatacak seçkin bir Peygamber görevlendirmiş.

Seçilmişlerin en mükemmel olan bu Peygamber Hz. Muhammed Mustafa’dır (asm). O, bu sarayda misafir olmanın bütün inceliklerini, sorumluluklarını; kimi zaman sözleriyle, kimi zaman da yaşayıp örnek olarak ortaya koymuş. Dünya sarayında,

misafirliklerine saray sahibinin istediği gibi riayet edenleri, ebedi olarak kalacakları cennetle müjdelemiş.

Peygamber, bu dünyada insana bir irade verildiğini, bununla yapıp ettiklerinden insanın sorumlu olacağını, yapacağı her iyilik ve kötülüğünü yazıp gözetleyen melekler olduğunu, alınan bu kayıtların ahirette bir hesap gününde açılacağını, herkesin ona göre çok dikkatli olması gerektiğini belirtmiş.

Dünyamızda bile her yerin kurallarına uyanların bir zorluk ve sıkıntıyla karşılaşmadığı bir gerçek. Kuralları tanımayıp, kurulan sistemi alt üst edenlere gereken cezaların verildiği de ayrı hukuki bir gerçeklik. Sonuçta ne iyilik, ne de kötülük karşılıksız kalmayacaktır ve adalet için de kalmamalıdır.

Dünyaya misafir olarak yaratıcısını ve sahibini tanımak, Onun emir ve yasaklarına uymak için gönderilen insan, buradaki misafirliğinin sonucuna uygun olarak, başka ebedi ve sonsuz bir âlemde karşılığını da ebedi olarak alacaktır. İyiler, iyilikleriyle cennete giderken, kötüler de kötülükleriyle beraber layık oldukları mekâna gönderilecektir.

Hayatta; görüp, duyup, yaşadıklarımız aslında bize bir mesaj veriyor. Anlamak, anlamlandırmak ve ona göre güzelce yaşamak. Mukadder sona hazırlıklı gitmek. İşte “**Hayatla İletişim**” okumaları da bunun için gerekli. Ta ki, bu uzun yolda yolumuzu kaybetmeyelim. Gerçek menzilimize ağlayarak değil, gülerek ve koşarak gidelim.❖

içerisinde devam edebilsin. Aksi halde bilinmezliğin verdiği bu karanlıkla, yolculuğun her anı korku ve sıkıntılarla bir türlü geçmek bilmeyecektir.

Biz de bu örnekte olduğu gibi; uzayda saatte 108 bin km hızla giden bu dünya gemisindeki varlığımızı ve yolculuğumuzu da şimdi sorgulamaya başlayabiliriz:

Ben, bir insanım.

Taş değil, ağaç değil, kedi değil, kuş değilim...

İnsan olmamı kim tercih etti?

Kendim mi? Anne-babam mı?

Ay, güneş, yıldızlar mı? Kim?

Hem ben nereden geldim? Nereye gidiyorum? Buradaki görevim nedir?

Bütün insanlık da var olduğu gündən beri bu soruların cevabını arıyor.

Biz de hem kendimiz, hem de insanlık adına aradığımızın kim olduğunu öncelikle aradığımızı soralım bakalım bize Kendisini nasıl tanıtıyor:

1- “Ben, Bir tekim.”

“Eğer yeryüzünde Ben’den başka Yaratıcılar olsaydı, her şey alt üst olurdu.”

Bir arabada iki şoför, bir köyde iki muhtar, bir şehirde iki vali, bir ülkede iki devlet başkanı nasıl olmazsa, bu evrende de iki yaratıcı ve sahip olamaz. İki başlılık, düzen ve sistem diye bir şey bırakmaz. Her şey alt üst olur.

2- “Herkes ve her şey Bana muhtaçtır. Ben ise hiç kimseye ve hiçbir şeye muhtaç

Hikayelerin Yükselişi ve Ayna Nöronlar

İBRAHİM KÖROĞLU

Bizim kültürümüzde ve edebiyat tarihimizde **hikayeler** ve **hikaye anlatıcılığı** çok önemli bir yer tutar.

Kissadan çıkartılacak hisselerle, daha çok toplum ahlakını pekiştirmek için, davetlerde, toplantı mekanlarında, kahvehanelerde, **masal, destan, roman** ve **meddahlık** türlerinden örnekler veren ve bu sayede ücret ve bağışlarla geçimlerini sağlayan **hikaye anlatıcılarımız** vardı.

Yazılı edebiyatımızdan **Hz. Mevlânâ'nın 'Mesnevi'sini** ve **Sadi Şirazi'nin "Bostan ve Gülistan"** isimli eserlerini örnek verebiliriz.

Günümüzde çok yaygın olan ve **kısa hikayecilik** adı verilen bu türün ilk eserlerinde, **Kuran-ı Kerim'deki** kıssalardan ilham alındığını söylersek yanlış olmaz.

Dolayısı ile bu durum, hikaye anlatmanın **akılda kalıcılığı** artırmasını, anlam katmasını ve **en etkili ikna yöntemi** olmasını açıklıyor.

Bu gerçeği çok daha sonraları fark eden batılılar özellikle son yirmi yılda, hikayeleri ve hikaye anlatıcılığını, **liderlik, gelişim, eğitim, pazarlama** konuları ile harmanlayarak **yeni**

bir strateji oluşturdular.

Günümüzde bu türde etkinlikler ve girişimler oldukça popülerlik kazandı.

Diğer bir ifade ile: **Son zamanların en trend kavramı STORYTELLING.**

Türkçesi, **"HİKAYE ANLATICILIĞI"**, fakat iş dünyamızda **"HİKAYELEŞTİRME"** ifadesi ile de kullanılıyor.

Senaristlerin hocası diye anılan **Robert McKee**, konuyu **"Zihnimizin dili hikaye dilidir. Eğer bir kişi kendi düşüncelerini hikayelerle sunmak isterse dinleyici buna direnmez aksine anlatanı kucaklar"** diyerek açıklıyor.

Duygulara dokunmayan anlatımlar akılda kalmıyor. Hikayeleştirildiğinde ve duygulara hitap ettiğinde zihnimiz daha çok ikna oluyor ve hafızaya kalıcı olarak kaydediyor.

Örneğin kraliçe ve kralın ölümü, **"Kraliçe ve kral öldü"** şeklinde değil de **"Kraliçe öldü, kral da üzüntüden öldü"** şeklinde anlatıldığında bir hikaye oluşuyor ve zihnimiz bunu daha derinlere kaydediyor.

Bu kavramla birlikte birçok uygulama, etkinlik ve kelime daha gündemimize geldi:

Ayna Nöronlar / Senkronize Olmak / Uluslararası İstanbul Hikaye Anlatıcılığı Festivali / Hikaye Anlatma Grupları / Hikaye Anlatıcılığı Atölyeleri / Chief Storytelling Officer - Baş Hikaye Anlatıcısı / Tepe Yöneticilere Hikaye Anlatımı Dersleri / Çalışanlara Ait Hikaye Veri Tabanı / Hikayeli CV / Story Atmak, Storyteller vb.

Bunların içinde **SENKRONİZE OLMAK** ve **AYNA NÖRONLAR**'ın altını çizmekte fayda var:

Princeton Üniversitesi Psikoloji Bölümü öğretim üyelerinden **Dr. Uri Hasson**'a göre hikayelerin etkisinin sebebi **"senkronize olmak"**.

"Bir şeyi tecrübe ettiğiniz ve hikayesini anlattığınız zaman, dinleyenlerin de sizinle senkronize (eş zamanlı) olarak aynı şeyleri hissetmesini sağlarsınız. En azından beyinlerinde gözlemlenen bu olur."

"Senkronize olmak", 90'ların sonunda, nörobilimci **Giacomo Rizzolatti** ve meslektaşlarının **"ayna nöronları"**nı keşfi ile daha da anlam kazanıyor.

Ayna Nöronlar başkalarının yaptığı eylemleri, sanki biz yapıyormuşuz gibi algılamamızı sağlıyor ve bu sayede muhabetimizle empati kurabiliyoruz. Birçoğumuz, televizyon izlerken acı çeken insanlarla benzer duygular yaşarız. Duygusal bir filmde ağlarız, esneyen birinin yanında esneriz.

Ayna nöronlar gördüklerini kendi deneyimlerimizle eşleştirir ve benzer duyguyu bizlere yaşatır. **Politikacılar** ve **reklamcılar** hedefledikleri kitleyi etkilemek ve ikna etmek için bu konuyu çok iyi kullanırlar.

Ayna nöronların doğuştan bozuk olması **otizme** sebep oluyor; sağlıklı insanlarda ise zamanla işlevini kaybetmesi, öğrenme ve **taklit yeteneğini** ortadan kaldırıyor, **sosyal izolasyona** neden oluyor.

Konunun uzmanlarına göre, ayna nöronları **işlevsel** hale getiren, **dinleyenleri, okuyanları, izleyenleri** heyecanlandıran, duygulandıran ve ikna ederek harekete geçiren iyi bir konuşma-sunum yapmak, **hikaye anlatma sanatından** geçiyor.

Bu sunumun amacı kendinizi tanıtmak ya

da fikrinizi ilgililere anlatmak ve ikna etmek olabilir, bir iş başvurusu ya da mülakat söz konusu olabilir. **'CV'nizin** bile hikayenizi anlatması bekleniyor artık. Yoksa **sıradan bir 'cv'** olmaktan öteye gidemiyor. **'Linkedin'**deki profilinizin de hikayenizi anlatması çok önemli.

Şirketinizin ürünlerini tanıtmaksa amacınız, bunu hikayeleştirerek yapmalısınız. Ürünün kendisinden çok **hikayesi** akılda kalıcılığı sağlayacak çözümler.

"İnsanlar yaptığınızı şeyi satın almaz, yapma nedeninizi satın alırlar" diyor çok satan iş kitaplarının yazarı **Simon Sinek**.

2009 yılında **Amerika'da** hayata geçirilen **"SIGNIFICANT OBJECT"** - **"ÖNEMLİ NESNELER PROJESİ"** hikâye anlatımının insanlar üzerinde ne derece etkili olabileceğini ve hikâyenin bir ürünün değerini ne kadar artırabileceğini görmemize olanak sağlayabilecek etkili bir örnek.

Bu proje, **"Önemsiz bir şeyi hikâye ile önemli bir konuma getirebilir miyiz?"** sorusuna yanıt bulmak için başlatılmış; Herhangi maddi veya manevi bir değeri olmayan ürünler, çok küçük meblağlara alınıp, her bir ürün için, 200'den fazla yazarın yer aldığı ekip tarafından hikayeler yazılmış ve **"e-Bay"**de satılmışlar. Elde edilen sonuç gerçekten dikkat çekici: Ortalama **1,25 dolar** karşılığında satın alınan nesnelere, toplamda yaklaşık 8.000,00 dolara satılmış.

Dolayısı ile iyi bir iş bulmak için, iyi bir yönetici, iyi bir pazarlamacı, iyi bir eğitimci, kısaca her alanda iyi olmak ve sosyal medyada hesaplarınızın ve markanızın büyümesi için, **iyi bir hikayenizin olması** ve **iyi bir hikaye anlatıcısı** olmanız çok önemli.

Hikayenizin olmadığını düşünüyorsanız yanılıyorsunuz. Herkesin mutlaka bir hikayesi vardır. Bir **hayaliniz, bir davanız** varsa ve onun uğrunda verdiğiniz bir **mücadele** varsa, ortada bir **hikaye** de var demektir.

Murathan Mungan güzel özetlemiş: *"Hiçbir hikâye gelip seni bulmaz sen ona yürümedikçe. Sen göze alacaksın ki hayat senin hikâyeni sersin gözler önüne."*❖

Ölümü Düşünmek

SELİM GÜNDÜZALP

Dedi ki; “Şöyle bir kenara çekilip de ölümü düşünenecek vaktimiz yok...”

“Neden bir kenara çekilip düşünüyorsun ölümü?” diye sordum.

“Ölümü düşünmek iyidir,” dedi, “hem tefekkür olur hem de sevap kazanırsın.”

Evet Peygamber Efendimiz “Lezzetleri acılaştırıran ölümü çok hatırlayın” buyuruyor, fakat ölümü düşünmek için kenara çekilin demiyor.

“Günlük telaşelerin arasında çok zor. O sebeple dedim.”

Her şeyin bir yeri, zamanı var, yolu yordamı, adabı, usulü var; ölümü düşünmenin olmaz mı? Olur elbette. Her şey yerinde ve zamanında yapılırsa değerlidir; yoksa bir kıymeti olmaz.

Mesela en doğru söz bile, yersiz söylenildiğinde maksat gerçekleşmez; hatta ters tepkiye de sebep olabilir. Yanımıza gelen birisine “hoşgeldin” yerine “güle güle”

desek anlamı değişir, o güzelim güle güle, kovmak anlamına dönüşür... Yersiz şey, değersiz şeydir.

Elbette ölümü düşünmek de böyledir... Onun da bir adabı, yeri, usulü vardır. Çekilip bir kenara kara kara düşünmenin ne faydası olur bilemem...

Bak sana şu hatıramı anlatayım:

Bir doktor tanıdığım, çok seneler önce özel hastanede çalışırken devlet hastanesine geçmişti. Ziyaretine gittiğimde nedenini sordum. Dedi ki: “Orada ihtiyaç olmadığı halde hastalara tahlil, film vb yazmam konusunda baskı gördüm. Bak-tım olmayacak orayı bıraktım ve devlete geçtim. Elbette kolay olmadı; iyi bir gelirim vardı, planlarım vardı, orada kalsaydım maddi yönden daha rahat olacaktım... Ancak düşündüm ki ölüm var, böyle haram ve haksız kazancın hesabı var, öyle kötü bir sonuçtan korktum ve bu kararı verdim. Şimdi burada çok rahatım nasıl gerekiyor-

sa öyle yapıyorum...”

Evet bu doktor kardeşimiz ölümü tam olması gereken yerde düşünerek, o tatlı paranın acı yüzünü ve sonucunu gördü...

İşte asıl ölümü tefekkür budur, böyle olur. Hayatın ta içinde, hayata yön veren, hayata olumlu katkı yapan bir ölüm tefekkürü olmalıdır.

Bizler her şeyi sevap tartışısıyla tarta tarta, İslam’ın hayatımızda bir ağırlığı kalmadı. Bu konu büyük problemimiz... Her ibadeti, her işi sadece sevabını düşünerek yapmak... Her şeye sevabı kadar değer vermek... Bu bakış çok problemlidir. Zaten bir ibadeti sevap için yapmak o ibadeti iptal eder; çünkü ibadetin ruhu ihlastır. İhlas, bir şeyi yalnızca Allah için, Allah’ın razı olması için yapmaktır. Eğer başka amaçlarla yapılırsa, ihlas gider ve o iş ruhsuz bir beden gibi cesede dönüşür. Yani sevap düşüncesi sevabı da kaçıır.

“Sevap düşünmeyecek miyiz; öyleyse

niye sevaplardan bahsedil-miş?”

Âlimlerimiz sevap kavramının avamı ve tembelleri teşvik etmek için olduğuna dikkat çeker. İslam deyince sadece sevap düşünmek, bu yüce dini çok basitleştirmek, asıl hikmetini ve anlamını gözardı etmek olur. Hatta, tabirde hata olmasın, Kur’an’ın faydaları içinde belki de en azı okunmasıyla kazanılan sevaptır. Oysa Kur’an, insanı insan yapacak ve Allah’a muhatap olarak eğitecek yüce bir kelâmdır...

...

“Ben tüccarım, öyleyse benim ölümü tefekkürüm de dükkanımda olmalı öyle mi?”

Evet, herkes yaptığı işinin başında ölümü düşünenecek ki, o düşünce onu harama bulaşmaktan, haksızlık yapmaktan, kul hakkına girmekten korusun... Böylece her işimiz helal ve meşru olur, bu da bize Rabbimizin ihsanıyla sonsuz hayatta ebedi mutluluğu kazandırır.

Herkes her işinde ölümü ve hesap vereceğini düşünse dünyamız da ahiretimiz de inşaallah cennet olur... Sana en başta bunun için ölümü tefekkür veya rabita-i mevt bir kenarda değil de hayatın içinde yapılmalı dedim... İslamiyet hayatın içinde geldi, hayata hayat katmak, hayatlarımızı Allah’ın rızasına uygun olarak şekillendirmek için geldi. Ölüm gerçeğini hesaba katarak yaşamak da hayata can katar, insanın hayatın gerçeklerini görerek yaşamasını sağlar ve Allah’ın lütfuyla ebedi hayatı kazandırır...

Rabbimiz hayatımızı iman bilinciyle yaşamayı lütfeylesin...❖

Bu Zamanda Kadın Olmak

4. Bölüm: Veled-i Zina Memleketleri

NIHAL BALCI

30 yaşındaki Chyemil Pierce arabasını park eder ve iki küçük çocuğu ile evine doğru yürümeye baslar. 1 yaşındaki kızı yanında değildir. Sokağın biraz ötesinde bir kavga vardır. Kavga şiddetlenip silahlar ateşlenmeye başlayınca Pierce ve çocukları bir anda çapraz ateş içinde kalır. 100'den fazla merminin atıldığı bu çete savaşında, çocuklarını korumaya çalışırken, genç anne can verir.¹⁻² Olaydan sonra Oakland katili olarak anılacak olan Anthony Sims'in son Facebook paylaşımı ise insanın içini sızlatacak cinsten: "Keşke bir babam olsaydı."³

...
Olağanüstü hal ilan edilmesi lazım... Batıda babasızlık salgın bir hastalık gibi yayılıyor. Evlilik dışı ilişkiler bir özgürlük olarak görülüyor. Fakat özgürlükler sorumluluklar ile birlikte gelmediği zaman, toplum içinden çürümeye başlıyor. Erkekler ve kadınlar bu özgürlüğü beraber yaşasalar da, sonuçları çoğunlukla kadınların omuzlarına yükleniyor.

"...erkek, sekiz dakika zevk ve lezzet için sefahete girse, ancak sekiz lira kadar bir şey

zarar eder. Fakat kadın sekiz dakika sefaheteki zevkin cezası olarak dünyada dahi sekiz ay ağır bir yükü karnında taşır ve sekiz sene de o hâmisiz çocuğun terbiyesinin meşakkatine girdiği için sefahette erkeklere yetiştirmez, yüz derece fazla cezasını çeker."⁴ diyerek durumu yorumlayan Bediüzzaman Hz. Lem'alar'da bu olaylar için, "Az olmayan bu nevi vukuat," der. Aslında 1400 yıl evvelinden Peygamber Efendimiz (asm) bunu hadislerinde, kıyamete bir alamet olarak zikretmiştir.⁵

Şu anda tüm etnik gruplar için, Amerika'da doğan 10 çocuktan 4'ü evlilik dışı. Farklı gruplar ve bölgeler için yüzdelik değişiyor. Bu oran zencilerde 4 çocuktan 3'ü (%70), Amerika'nın yerlilerinde %68, beyazlarda %30, Asya ve Uzak Doğulularda ise %11.⁶⁻⁷

Avrupa'da evlilik oranları 1960'lardan beri düşüyor, doğum oranı da azalıyor. Bugün Avrupa'da doğan çocukların yarısı evlilik dışı, ve artık bu fakirliğin bir göstergesi de değil.⁸ İngiltere'de bekar annelerden doğan bebeklerin sayısı (%51,4), evli annelerden doğanlardan daha fazla.⁹ Evlilik dışı çocukların

en yaygın olduğu yerlerden biri İzlanda.¹⁰ 10 çocuktan 7'si böyle. Şili, Kosta Rika, ve Meksika İzlanda'yı da geçmiş durumda. Fransa'da oran %62. Türkiye'de ise %3'e yaklaşıyor.¹¹

Çin, Hindistan, Kuzey Afrika, Batı ve Güney Asya'da babasız çocuklar hoş karşılanmıyor, çoğu zaman dışlanıyor, hatta bazı ülkelerde cezalandırılıyor. Buralarda evlilik dışı çocukların oranı %1'den bile az.¹² Çin'de babasız çocuk doğuran bekar annelerin çocuklarına nüfus kâğıdı verilmediği gibi, çok yüksek miktarda para cezası ödemek zorunda bırakılıyorlar. Çocuklar devletin sosyal yardımlarından faydalanamıyorlar.¹³ Babasız çocukların çoğunlukta olduğu Belçika, Danimarka, Fransa, Norveç, ve İsveç gibi Avrupa ülkelerinde hükümet bekar annelere çok yardım ediyor. Ve devlet yardımının artmasının, evlilik dışı çocukların ve boşanmaların artması ile orantılı olduğu düşünülüyor.¹⁴

Bir çocuk ileride iyi bir eğitim alabilecek mi, iyi bir meslek edinebilecek mi, maddi durumu nasıl olacak, suça karışacak mı gibi soruların cevapları için en önemli faktör, birçok kişiye göre çocuğun doğduğu coğrafya. Bana sorarsanız, bundan daha önemlisi, evlilik dışı doğup doğmaması. Çocuk yetiştiren herkes, bu işin iki kişi için bile ne kadar zor olduğunu da, özellikle erkek çocukları için babanın rol model olmada ve disiplini sağlamadaki yerinin doldurulamayacağını da bilir. Elbette ki bir ülkedeki milyonlarca gayr-ı meşru çocuk milli bir problem.

ERGEN DOĞUMLARI

Ergen doğumlarında Amerika batı endüstriyel toplumları içerisinde başı çekiyor.¹⁵ Aslında Amerika'da 10'lu yaşlardaki ergenlerin hamilelik ve doğum oranları her yıl düşüyor. 1991 yılından beri %78 oranında azalmış. Buna rağmen, şu anki hali ile bile, bir yıl içerisinde yaklaşık 150 bin ergen kız hamile kalıyor ve çocuk sahibi oluyor. Düşük, ölü doğum, ve kürtajlar buna dahil değil. Bu çocukların %90'ı evlilik dışı çocuklar. Tüm ergen doğumları ilk çocuk değil. %15 civarı, iki yıl içerisinde yine ergenlerden doğan 2. çocuklar.¹⁶⁻¹⁸

Ergen anneler hem kısa hem uzun vadede ağır sosyal ve ekonomik baskılara maruz kalıyorlar. Bu annelerin sadece yarısı liseden, ve %2'si üniversiteden mezun olabiliyor.¹⁹ Ergen annelerden doğan çocukların okul başarıları daha düşük. Liseden terk oranları, sağlık sorunları, ergenlikte hapse girme, ve ileride işsizlik problemleri ise daha fazla.²⁰

Tüm bunlar sadece anneye değil, bütün topluma zarar veriyor. Yapılan bir hesaplama göre, 1991'den 2015'e kadar, ergen doğumlarının, %64 oranında düşmesi, sadece 2015 için Amerika'ya \$4.4 milyar kamu tasarrufu sağlamış.²¹

Ergen doğumlarının azalmasındaki en önemli etkenin, korunma yöntemleri ile ilgili çocukların sürekli bilgilendirilmesi, okullara özel dersler konulması, ve farklı korunma yöntemlerinin bedava gençlere dağıtılması görülüyor.

Şu anda 10'lu yaşlarında, doğum kontrolü için rahim içi araçlar kullanan küçük kızlar var. Pek çok kişiye göre bu bir başarı(!).²² Amerika'daki ergenler için kişi başı bu yöntemlerin bedava dağıtımı \$239 ve toplamda 1 milyar dolardan fazla tutuyor, fakat bu para, yerinde ve doğru harcanmış bir para olarak görülüyor. Çünkü bu çocukların ülkeye çıkardığı sorun ve masraf, bu miktardan kat kat fazla.

Annesi ergen yaşlarda doğum yapan kızların kendilerinin de aynı şeyi yaşama olasılığı yüksek. Yani bu durum aslında nesillerde bir kısır döngü haline geliyor. Bir kız öz anne babası ile yaşıyorsa,²³ ailesine ve okuluna bağlı ise, ailesi tarafından destekleniyorsa, okulda başarılı ise²⁴ erken yaşta hamile kalma olasılığı azalıyor.

1400 yıl önce, çok farklı bir kültürde yaşamış Hz. Aişe'nin (ra), üstelik de yanlış bildikleri yaşı için hala tartışıp duruyor insanlar. Tarihi olaylar, Hz. Aişe'nin travmaya uğramış, kendini geliştirememiş bir hali olmadığına işaret ediyor. Ciddi bir iftiraya uğradığında bile dik durmuş, zamanın en büyük alimlerinden biri olmakla kalmamış, o zamanda bir ordunun başında sefere çıkmış... Keşke şimdiki kızlara yardım edebilsen...

BABASIZ ÇOCUKLAR NASIL ETKİLENİYORLAR?

İki ebeveynli ailelerin sayısı gitgide düşerken araştırmalar bunun çocuklar için kötü sonuçlar doğurduğunu, evli anne babaların birlikte yaşadığı çocuklarının, bekar anneler veya nikâhsız birlikte yaşayan çiftlerin çocuklarına göre hayatta daha başarılı, sağlıklı ve huzurlu olduğunu tekrar tekrar ortaya koyuyor.

Çocuk doğmadan önce bile babanın hamilelikle ilgili tavırları, davranışları, anne ile olan ilişkisi çocuğa etki ediyor. Baba destek olmuyorsa, hamile kadınların çocuklarını düşürme oranı 2 kat, çocuk doğarsa düşük kilolu olma olasılığı %63 artıyor.²⁵

Araştırmalar, ailenin bebeğin doğumu sırasındaki durumunun, ilerideki istikrarını yüksek oranda doğru tahmin edebildiğini gösteriyor. En kararsız ve değişken aileler nikâhsız birlikte yaşayan aileler. Ayrılma riskleri, evli olanlara göre 5 kat daha fazla. Bunu tek ebeveynli aileler takip ediyor. Aile istikrarı ve sabitliği çocuğun zihinsel gelişimine iyi yönde katkıda bulunurken, babanın kısmi varlığı her türlü ailede çocuğun zihinsel gelişimini negatif etkiliyor. Ailenin kararsız ve istikrarsızlığı, eş değişimleri annede strese ve çocuk yetiştirmede zorluklara, çocuklarda ise okulda daha fazla davranış problemlerine neden oluyor.²⁶⁻²⁸

Babası olmayan çocukların kendine güvenleri yaralanıyor. Babalarının onları neden terk ettiğini anlayamıyorlar.²⁹ Terk edilmekten dolayı içlerine oturan öfke, arkadaşlık ve sağlıklı ilişkiler kurmalarını zorlaştırıyor.³⁰ Bu acıyı içki, uyuşturucu, sağlıksız ilişkiler, ve ahlaksız internet siteleri ile bastırmaya çalışıyorlar.³¹

• Evinden kaçan, sokakta yaşayan, intihar eden çocukların çoğunluğu babasız evlerden geliyorlar.³²

• Bekar annelerin çocukları evli annelere göre daha fazla agresif davranışlar gösteriyorlar.³³

• Fakirlik çekme ihtimalleri, evli çiftlerin yaşadığı evlere göre 4 kat daha fazla.³⁴

• Liseden terk çocukların %70'i babasız.

Yetişkinliklerinde akademik başarı sağlama-ları ihtimali daha az.³⁵

• Anneden ziyade babaya olan yakınlık, bir çocuğun suça karışma davranışlarını tahmin etmede daha etkili.³⁶ Babasız çocuklarda içki ve uyuşturucu kullanma riski çok yüksek.³⁷ Bazı verilere göre, evde babaları olanlara göre %279 kat daha fazla silah taşıyor, ve uyuşturucu alıp satıyorlar.³⁸

• Tek ebeveynli ve üveylik olan ailelerdeki ergenlerin kendine güvenleri daha düşük. Daha çok kaygı ve yalnızlık çekiyor, intiharı düşünüyor veya teşebbüs ediyor, psikolojik rahatsızlık, depresyon, hastalık, yaralanma, ölüm, ve bağımlılık için daha yüksek risk taşıyorlar.³⁹⁻⁴²

• Cinsel hayatları çok erken başlıyor.⁴³

SORUNLAR SADECE PSİKOLOJİ İLE DE İLGİLİ DEĞİL

Bekar annelerin çocuklarının,

• Genel sağlık durumları daha kötü.⁴⁴

• Kilolu veya obez olma olasılıkları,⁴⁵ kazalara maruz kalmaları, yaya olarak trafikte incinmeleri, yaralanmaları, fiziksel hastalıkları, hastaneye gitme ve hastaneye yatırılmaları, astım olma riskleri, hatta ölümleri daha fazla.⁴⁶⁻⁵¹

ANNE BABASI EVLİ OLAN ÇOCUKLAR

• Bir arada yaşayan ailelerin çocuklarının suça karışma oranları daha az.⁵²

• Genel sağlık durumları daha iyi.⁵³

• Tek ebeveynli ve boşanmış ailelerin çocuklarına göre akademik olarak daha başarılılar.⁵⁴⁻⁵⁵

Bir bölgede yaşayan baba sayısı ne kadar az ise, orada ergenler arası şiddet o kadar fazla görülüyor. Bekar anne veya babaların az bulunduğu, birlikte yaşayan ailelerin çok olduğu mahalleler, yaşamak için daha güvenli yerler.⁵⁶ Okul başarıları ya da başarısızlığı da çoğu zaman aslında bulunduğu muhitin aile yapısını yansıtıyor. Dağılmış, eğitim seviyesi düşük ailelerin çoğunlukta olduğu yerler okul kalitesinin düşük olduğu yerler oluyor.

ÇETELER

Ailesinden, okulundan ilgi, sevgi, ve kabul göremeyen, yanında babası veya onun yerini dolduracak bir rol modeli olmayan çocuklar, aradıkları bu sevgi ve rehber ihtiyacını çetelere katılarak gidermek isteyebiliyorlar. Birçok çete mensubu bekar annelerin evlerinden çıkıyor.⁵⁷

BEKAR ANNELERİN DURUMU VE ZORLANMALARI

Bekar anne veya babalık sadece çocukların genel sağlık durumlarını etkilemiyor. Yalnız anne veya babalarda, evli olanlara göre daha fazla depresyon, psikolojik sorunlar ve uyuşturucu madde kullanımı görülüyor. Bekar anneler ise bu noktalarda, bekar babalara göre iki kat daha fazla sorun yaşıyorlar.⁵⁸⁻⁵⁹

Tahmin edilebilir bir sonuç... Anne ve babanın evdeki rolleri, çocuğa kazandırdıkları farklı. Bu farkı anlamak için sadece parkta biraz gözlem yapmak yeter. Anne der ki: "Şurada sakın sakın oyna, kendine dikkat et, aman düşme." Baba der ki, "Tırman oğlum, daha yükseğe çık. Daha hızlı koş." Adalet ve merhamet dengesini tutturma hedefli anne-babalık çoğunlukla iki zıt karakter barındırıyor. Evde dede, dayı gibi baba rolünü üstlenebilecek biri yoksa, bu iki zıtlığı aynı anda gerçekleştirme, bununla beraber dışarıda çalışıp ev geçindirme, hepsi beraber annenin omuzlarına yüklediğinde kadının zorlanması kaçınılmaz hale geliyor. Ve belki de bu yüzden bekar anne ve babalar ile büyüyen çocuklar daha fazla fiziksel ve duygusal şiddete maruz kalıyorlar.⁶⁰

Baba ne kadar eğitilmiş ve ne kadar pozitif olarak çocukla ilgileniyor ise, annenin çocuğa

fiziksel şiddet uygulaması o kadar azalıyor. Ekonomik durumun ise bu sonucu etkilemediği düşünülüyor.⁶¹

Her çocuk masum doğar. Babasız büyüyen her çocuk kötü olur diyemeyiz. Hatta daha fazla zorluk içerisinde büyüdüğü için, daha güçlü de olabilir. Fakat bunca araştırma, hem bireysel boyutta hem devlet görevlileri, doktorlar, ve öğretmenler tarafından görmezden gelinmemeli. Amerika'da çoğunluk, babasızlığın toplumun en önemli sosyal problemi olduğunu, toplumdaki birçok problemin evlerde baba olup, babalar çocukları ile ilgilenir ise çözülebileceğini düşünüyor.

BABA YOKLUĞUNUN TOPLUMA FATURASI

2008'de yayınlanan ve türünün bir ilki olan bir araştırma,⁶² baba yokluğunun toplumdaki diğer vergi verenlere etkisine ışık tutuyor: Bir yıl içerisinde Amerika'da devletin babasız ailelere destek için yaptığı harcamalar yaklaşık \$100 milyar. Bu miktar tıp, adalet ve diğer sosyal alanlardaki dolaylı masraflar hesaba katılmadığı için çok tedbirli ve iyimser bir rakam olarak görülüyor. Bu nedenle 2010 yılında, Obama döneminde sağlıklı evlilik ve sorumlu babalığı teşvik etme çabaları için yıllık \$150 milyon ödenek ayrılması için kanun geçirildi.

KÜRTAJ

İnsanlar bu zorlukların farkında oldukları için, bazıları böyle bir durumda hamileliği sonlandırma kararı alıyorlar. Hamileliklerin %30'a yakını kürtaj ile sonlandırılıyor.⁶³ Kürtaj ise, kadınlarda farklı komplikasyonlar, depresyon, kaygı, uykusuzluk, suçluluk gibi pek çok maddi manevi etki bırakıyor.⁶⁴⁻⁶⁸ Bazıları ömür boyu etkisinden kurtulamıyorlar. Kız ve erkek, birlikte günah işlese, sonuçta kürtaj ile çocuk sahibi olmama yoluna gidilse, ceremesini yine kız çekiyor.

Resmi rakamlara göre Amerika'da yıllık yaklaşık 1 milyon kürtaj gerçekleşiyor. Birçok eyalette kürtaj için kısıtlamalar var. Bu nedenle gayr-i resmi rakamların daha yüksek olduğu düşünülüyor.⁶⁹⁻⁷⁰

Bir yıl içerisinde milyonlarca evlilik dışı çocuk doğuyor. Düşükler, ölü doğumlar, ve kürtaj da var. Korunma yöntemlerinin yaygınlığı, hamilelik süresi, ve her ilişkinin de bebekle sonuçlanmayacağı da düşünülürse bu toplumlarda ne kadar ahlaksız ilişki yaşanıldığı düşünülün. İnternet ve televizyondakileri saymıyorum bile...

BUNCA “ÖZGÜRLÜK” KADINLARI NASIL ETKİLİYOR?

Bir insanın bağıışıklık sisteminin kendi kendine saldırması ile nitelendirilen otoimmün hastalıklarda, vakaların %80'i kadınlar.⁷¹ Kadınlar erkeklere nazaran çok daha fazla kronik ağrı⁷² ve uykusuzluk⁷³ çekiyor, migrene,⁷⁴ hassas bağırsak sendromuna⁷⁵ tutuluyorlar. Bir kalp krizi halinde ölme oranları iki kat daha fazla.⁷⁶ Erkeklere nazaran iki kat daha fazla depresyon,⁷⁷ kaygı,⁷⁸ ve daha az oranda travmaya maruz kalmalarına rağmen, daha fazla travma sonrası stres⁷⁹⁻⁸⁰ yaşıyorlar. En öldürücü⁸¹ psikolojik rahatsızlıklardan biri olan anoreksiya kadınlarda 9 kat daha fazla ortaya çıkıyor.⁸² Bu rahatsızlıkların genetik ve hormonal yönü olsa da pek çoğu stres kaynaklı. Gelecek nesillere, gencecik kızlarımıza bırakacağımız miras bu mu?

Aile yapısının bozulmasının bu kadar bariz ve göz önündeki sonuçlarına, bunca depresyonda psikolojik rahatsız kadına, sosyal dengesizliğe rağmen yapılan şu: Bekar anneliği teşvik edelim, vergilerden onlara yardım yapalım, boşanmayı kolaylaştıralım, evliliği zorlaştıralım, korunma metotlarını yaygınlaştıralım, nikâhsız yaşamı, eşcinselliği normalleştirelim, kürtajı serbest bırakalım.

Delilik...

Okullarda karakter eğitimine, İslami terbiyeye ağırlık verelim. Sivil toplum kuruluşları ile gençlere iyi rehberlik verilmesine çalışalım. Evleneceklere, zor durumda olan evlilere yardım edelim. “...mübarek taife-i nisaiye, fitraten yüksek ahlâka menşe' olduğu gibi, fisk u sefahette dünya zevki için kabiliyetleri yok hükmündedir. Demek onlar daire-i terbiye-i İslâmiye içinde mes'ud bir aile hayatını geçirmeğe mahsus bir nevi mübarek mahluktur-lar.”⁸⁴ gibi satırları biz okumasak, anlamaya çalışmasak da hadiseler ve alemin hali bize bağırarak ihtar ediyor. Geçici günahlı zevklerin, bu dünyada bile nasıl elemlere dönüştüğünü, önce aileden başlayarak, toplumu nasıl temellerinden sarstığını apaçık gözler önüne seriyor.❖

Not: Bu yazının kaynaklarına, zaferdergisi.com'daki sayfasından ulaşabilirsiniz.

*Bir yaz kampına katılmıştım.
Kampımız yerleşim merkezle-
rinden uzakta bir vadideydi.
Bir hafta kadar çadırlarda ya-
şadık. Elektrik yoktu. Geceleri
çimenlere uzanıyor, gökyüzünü
seyrediyordum. Duygu yüklü bir
ruh haliyle günlüğüme bir şeyler
yazmıştım. İşte onlardan biri:*

*“Gecesi gündüzüne eş bir
zamanın türküsü yayılır kararan
havaya.*

*Dalga dalgadır, vurur kıyılara.
Rüzgâr akkavakları yalar.
Ay bir gizlenir bir parlar.
Gece böcekleri ses verir varız
dercesine...*

*Bir de kokular...
Yönü belirsiz gül çimen rayihası
sarar her yanı.
Şu höyük yaşanmış eski hayat-
ların külleridir, koynunda kayıp bir
tarihi saklar.*

*Ulumalar gelir uzaklardan.
Sırtımda korkunun tırnakları...
Gecedir bu, görüntü ne denli
silinirse o kadar var olur ses.*

*Bir ateş yanar uzakta, bir insan
olmalı.*

*Yalnız değilim artık, bilirim.
İnsan varsa ümit de var.
Ateş söner, umut söner.
Gece üşür, ruhum üşür.*

*Yalnızlık ensemde zemheri...
Elim ermez, gücüm yetmez.
Yalnızlık ritmi vurur kalbim.
Ruhum destek arayışındadır.*

*‘O’ gelir hatırıma, gündüzden
geceyi çıkaran, geceyi gündüze
vardıran.*

*Her varlık bir varlık için remiz
oluverir. Her ses Onu söyler.
Işık nasıl süpürürse karanlıkları,
öyle silinir gönülde pas.*

O girer, korku gider.”

*Hepsi bu kadar. Şiire benzedi
biraz. Neyse... Şimdi duyguları*

Hangi Dünya?

ÖMER SEVİNÇGÜL

bırakalım bir yana.

*Hep iştirim ‘yalan dünya’ lafını. Kimi in-
sanlar dünyayı kötülüyor, kalleş, alçak, alda-
tıcı, döneş falan diyorlar. Nitelikli Müslüman
olmanın bir koşulu da dünya ile ilgilenme-
mekmiş bu anlayışa göre. İnsan nasıl bırakır
dünyayı! Burada yaşıyorum ben. Niye pis,
niye kötü olsun? Kimlerdir dünyaya kötüdür,
pistir diyenler? Neden?*

*Yalan dünya, evet. Fakat hangi dünya?
Dünyanın üç tane yüzü var, yani onu üç ayrı
biçimde tanımlamak mümkün.*

*Bir yüzü, ilahi isimlere bakar. Dünya ayna-
sında yansır bu isimler. Etkileriyle belli ederler
kendilerini, eserleriyle tanınırlar.*

*Resmin ressamı, binanın mimarı göstermesi
gibi, yerde ve gökte bulunan harika eserler de
sanatkarını bildirir, tanıtır, sevdirebilir.*

*Dünyanın ikinci yüzü ahirete bakar. Tarlası-
dır onun. Burada eker, orada biçersin.*

*Dünyanın bu iki yönü güzeldir. Çünkü güzeli
yansıtır. Güzeli gösteren ayna güzelleşir.*

*Üçüncü bir yüzü daha var. İşte odur çirkin,
pis, yalancı, aldatıcı olan. İnsanı imandan alı-
koyan yüzüdür bu. Eğlenceleriyle insanı ahiret
yolundan saptıran yüz.*

*‘Bu dünya dessor, bu dünya gaddar, bu
dünya aldatıcı. Dünyaya yapışan gölgeye ya-
pışır. Onu avlamak isteyen avlanır’ diyenler bu
yüzü tarif ediyorlar.*

*Evet... Bu dünya bir imtihan yeri. Fani, gelip
geçici... Bugün var, yarın yok. Ölüm pusu kur-
muş bekliyor insanın önünde.*

*Dünyaya ‘kötüdür, pistir’ diyenler de çeşit
çeşit. Halis, samimi, zahit olanı var, olmayanı
var.*

*Bir kısmı Rabbini tanıyan, seven, özleyen
insanlar. Dünyayı engel görüyorlar bu sevgiye.
Bu yüzden tahkir ediyorlar.*

*Bir kısmı, cennetin güzelliklerini düşünüyor,
onları özliyor, dünyayı cennetle kıyaslıyor,
farkı bildikleri için “pistir, çirkindir” diyor.*

*Bu iki kısma diyecek sözümüz olamaz, çün-
kü samimi insanlar. Niyetleri halis.*

*Üçüncü kısma gelince... “Dünya pistir, kötüdür,
yalancıdır, alçaktır” diyor, çünkü eline geçmiyor.
Dünyayı seviyor ama elde edemiyor.*

*İnce bir nokta bu, dikkat et! Eline geçse
öyle demeyecek. Bilirsin, ayı yiyemediği üz-
me ekşidir dermiş. Kedi de ulaşamadığı ciğere
murdardır dermiş.*

*Sonuncular ise... Dünya eline geçiyor ama
durmuyor. Su gibi akıp gidiyor avucundan,
tutamıyor onu. Bunu görüyor, acısını azalt-
mak için ‘pis, alçak, yalancı’ diyor. Bu adamın
da kalbinde kök salmış dünya sevgisi. Sahip
olduğu şeylerin fani oluşu yüzünden kalbi acı-
yor, kendini böyle teselli ediyor.*

*Bunu ‘Sözler’ kitabı çok güzel anlatır, ileride
onu da okursun inşallah. Ben sadece oradaki
hakikatleri tattırıyorum.❖*

Türlü Adlar Altında Kumar ve Şans Oyunları

YUSUF YALÇIN

Ahırzaman çetin bir dönem. Sevap kazanmak isteyenlerin önünde müthiş imkanlar varken, günah kazanmak da tarihin hiçbir döneminde olmadığı kadar kolay... Kumar da bu ahırzamanın tehlikelerinden çok yaygın olan bir türü. Sorularlaislamiyet.com sitemize kumarın her türlü ile ilgili o kadar ilginç sorular geliyor ki, bizler de gelen sorular vesilesi ile bu tuzaklardan haberdar oluyor ve Müslüman kardeşlerimizin bu tuzaklar karşısında hata yapma ihtimallerinden ciddi endişe ediyoruz.

... Kumarın tanımı şöyle: "Nasıl sonuçlanacağı önceden belli olmayan, muhtemel bir şeye bağlı kalarak mal vermek veya almaktır. Adı ne olursa olsun bu özelliği taşıyan para veya mal karşılığı oynanan her oyun ve ortak bahis kumardır."¹ Bu tanım dahilinde baktığınız zaman çok masum ve türlü adlar altındaki pek çok oyunlar kumar kapsamına giriyor. Birkaç örnek verelim:

İddia, Toto, Loto, At Yarışı Gibi Bahisler:
Çeşitli müsabakalarda, bir para yatırarak kazanan tarafın tahmin edilmesi üzerine oynanan oyunlar var. Daha sonra doğru tahmin eden taraf kazanırsa diğer tarafın yatırdığı paraları alıyor. Tüm bu oyunlar kumardır ve haramdır.

Çekilişe Katılma Oyunları:
Bazen bir hediye için cüz'i bir miktar para isteniyor, ardından para yatıranlar arasında yapılan çekilişle o hediye katılanlardan birine veriliyor. İslam dini, kumarın ve şans oyunlarının azını da çoğunu da haram kılmıştır. Bu bakımdan ister az miktarda bir para ile oynansın, ister çok miktarda olsun, ikisi de haramdır.

Piyango Benzeri Oyunlar:
Bu oyunların tamamında kaybedenlerin parası, kazananlara dağıtılmaktadır. Hiçbiri caiz değildir. Çünkü hem haksız/emeksiz kazanç elde etmek İslam'da caiz değildir. Hem de kaybedenlerin rızasız paraları kazananlara dağıtılmaktadır.

Bunlar en yaygın ve çoğumuzun da zaten haram olduğunu bildiğimiz oyunlar. Şimdi ise bu zamanda haram olduğunu anlamamanın cidden zor olduğu bir kumar türlerinden bahsetmek istiyorum:

Mobil ve Bilgisayar Oyunlarındaki Kumarlar:

Mobil oyunlar ve bilgisayar oyunlarında gerçek para yatırarak bazı kazanımlar elde ediliyor. Mesela silah, araba, karakter gibi şeyler gerçek para ile oyun içinde kullanmak üzere satın alınıyor. Daha sonra oyun içerisinde bunlar kazanılıp kaybedilebiliyor. Mesela başkalarının da yine para vererek elde ettikleri kazanımları rekabet ederek ele geçirebiliyorsunuz. Bu şekilde karşı tarafın parası rızası olmadan gaspedilmiş oluyor.

Oyun içindeki iddialar ve para yatırırlarak oynanan oyunların zaten kumar olduğunu az önce yukarıda saydığımız kumar türlerine girdiğini söylememize gerek yoktur sanırım.

Mobil marketlerde bu şekilde masum görünümlü, milyonlarca insan tarafından her gün saatlerce oynanan onbinlerce oyun mevcut. Ve maalesef şu an bu şekilde mobil oyunlar üzerinden oynanan kumarlar diğer kumar türlerini çoktan geçmiş durumda. Bunun nedeni, hem bunun kumar olduğunun bilincinde olmama, hem de kaybedilen şeylerin fiziki şeyler olmamasından fazla göze gelmiyor olmasından kaynaklı.

Kumar türlerinde emek sarfetmeden, başkalarının malını (rıızaları olmadan) kazanma veya gaspetme söz konusu olduğundan bunun her türlü sanal ortamda bile olsa caiz değildir. Şu an küçüğünden büyüğüne kadar herkesin elinde mobil cihaz bulunmakta ve azımsanmayacak kadar çok insan bir şekilde bu oyunlarla vakit harcamaktadır. Bu durumda bizlere, sevdiğiniz (ve müptela isek kendimizi) bu tehlikelerden muhafaza etmek için ciddi bir iş düşmektedir. Bu arada elbette, zararsız, bu şekilde tehlikeler içermeyen, eğitici oyunlar (aşırıya gitmeden oynamak şartıyla) bu kapsama dahil değildir.

... Kumar ve şans oyunları sadece ahiretimizi değil, dünyamızı da tehlikeye atmaktadır. Kumar oynayan kişiler, depresyon, kaygı, migren ve bağırsak rahatsızlıkları gibi psikolojik ve fiziksel sorunlar yaşayabilirler. Bunlarla birlikte ciddi kumar problemi intihara kadar gidebilir. Kumar sorunlarının oranı son birkaç yılda küresel olarak arttı ve birçok ülkede ciddi bir halk sağlığı sorunu haline geldi.

Araştırmalara göre kumar oynayan kişi için kumarın etkileri uyuşturucu ya da alkol kullanan kişi ile kıyaslanabilir. Kumarda hiçbir madde kullanılmamasına rağmen deneyimlenen hisler madde kullanan kişi ile birbirine benzerlik gösterir. Kişinin zihin ve ruh halini değiştirir ve kişi bağımlı olduğu için aynı etkiyi yakalamak için kumar oynama davranışını tekrarlar. Alkol ve madde kullanan kişinin aynı etkiyi yakalamak için madde miktarını

artırması gibi kumar oynayan kişi de aynı duygusal etkiyi elde etmek için kumar deneyiminde yükselme ihtiyacı duyar ve bunun için daha fazla risk alır. Yine araştırmalar, önemli sayıda kişinin 18 yaşından önce kumar oynadığını gösteriyor. Kumar oynama olanaklarının artması, çocukların ve gençlerin kumar oynamasına (internet kumar, spor bahisleri, slot makineleri vb.) katılma imkanı sağlıyor ve çocuklarda, kumarla ilgili sorunların yetişkinlerden daha fazla gelişebileceğini belirtiyor.²

Özetle, her açıdan insanlığımızı, ahlakımızı ve inançlarımızı muhafaza etmenin çok zor olduğu bir dönemde, hem kendimizi hem de sevdiğimiz bu tür tehlikelerden korumak bizim vazifemizdir.

Boş yere geçen her ânın, pek çok fırsatları da beraberinde götürdüğü kabul etmemiz gereken bir gerçektir. Çünkü insanın vakti dünyanın ömrüne nisbetle çok az ve kısadır. Bu bakımdan, tek bir saniyesi dahi altından daha kıymetli olan zamanın, ebedî hayata nur ve ışık tutacak meşguliyetlerle geçmesi gerekir. Bunun için, müminin ibadeti ve işi bir hayır üzere olduğu gibi, geriye kalan zamanı da mânâsız olmamalı, meşru dairede yaşanmalıdır. Tâ ki, bir taraftan kazanırken, diğer yandan kaybetmiş olmasın.

Yeri gelmişken, internetin ve mobil cihazların bazı tehlikelerinden kendimizi ve sevdiğimizimizi muhafaza etmek için Zafer'de Şubat 2022 sayısı için kaleme aldığım "Ailemiz ve Kendimiz İçin Dengeli Teknoloji Kullanımının Püf Noktaları"³ makalemi dikkatinize sunmak isterim. Bu yazıda güvenli internet konusunda bazı bilgiler vermiştim. Bu okuduğunuz yazıyı kaleme alırken, bu tür tuzaklara düşmemek için önceden önlem almak gerektiğine dair kanaatim tekrar pekiştiği için, bu önceki yazıyı da mutlaka okumanızı tavsiye ederim.❖

Kaynaklar:

1. <https://sorularlaislamiyet.com/kaynak/kumar-0>
2. <https://moodisthastanesi.com/tr/kumar-nasil-zarar-veriyor/>
3. <https://www.zaferdergisi.com/makale/15453-ailemiz-ve-kendimiz-icin-dengeli-teknoloji-kullaniminin-puf-noktalari.html>

Şaşmaz Kanun

GAMZE KOÇ

Şu bellek çok âlem. Bakalım bu kez ne yumurtlayacak, masa başına oturunca acaba neyi yazmamı önceleyip neleri rafa kaldırmamı isteyecek?

Bir bakmışım hop, önüme koskoca anılar dosyasını koyuyor, “içinden canının istediği bir anıyı seç” deyip beni bana bırakıyor, kalakalıyorum öylece. Dalıp gitsem olmaz. Çok düşünmenin çok zararı olduğuna, en hafifinden deli olunacağına dair inançların kuvvetli olduğu memleketimizde düşünmüyor gibi yapıp insanları benim için üzülmeğe kurtarıyorum.

Düşünen adam heykelinin bulunduğu yer malum, şöyle kuvana kuvana oh be düşünüyorum da diyemiyorsun malesef. Halbuki düşünmek, keyifli, kıymetli şey demek için neler vermezdim. Bunun yerine düşündüklerim kıvama gelene kadar sözcüklerle oynuyorum oyalanıyorum. Onlar yazıya dönüşmeye başlayınca, işte o zaman uzaktan bakınlar için düşünen değil yazan bir manzara çizmiş olarak imajı kurtarıyorum. Böylece

kimse deli olduğumu düşünmüyor, ben mutlu, insanlar mutlu. Yazı bitmiş. Düşünürken kayıtlara geçmemiş, deli damgasını yememiş, çat kapı gelmiş düşüncelerimi usulünce ağırlamış uğurlamış oluyorum. Mis.

Ama bu kez öyle olmadı ve belleğim bana oyun oynadı. Önüme küt diye bir anıyı koydu bıraktı, geçti gitti. Peki, tamam olur, onu yazayım dedim ve iştahlı iştahlı yazmaya koyuldum ama iyi de neden bayramda çocuklarla rahmetli ananemin mezarlığına gidip onu ziyaret ettiğimiz an geldi ki önce diye de düşünmeden edemedim? Hakikaten onca anlatılacak, yazılacak şeyin içinden aklıma durduk yerde niye ölüm geldi ki şimdi? “Öyledir bu işler!” diyecek kimse olmayınca hatta kimse “BU BÖYLEDİR” kitabını hatırlatmayınca iş başa düştü de kendi kendime “hayat hep ölümle tartılıyor” çünkü deyip başladım.

Hayran kaldım. Evet kelimenin tam anlamıyla hayranlıktı bu. Çocuklarımın yaşlarında gidemediğim, gitmekten korktuğum,

korkutulduğum, sadece uzağından ya da yakınından geçerken “üç kulhu bi elham” okuyarak geçebilmeyi öğrendiğim mezarlıklarda, çocuklarımın attığı adımlara, konuştuğu sözlere, ettiği dualara, daldıkları uzaklara hayran kaldım. Varsın dedim içimden senin çocukluğun orada öylece kalsın, sen de buradaki çocuklarınla büyüt içindeki ölümü, ölüm denen sırlı düğümü.

Hem ne geçti ki, ne değişti ki, ölüm hala yok mu? Ölümünden ayrı düşünülebilene ne var ki?

Ne var ne yoksa her şey ölümle ilgili. İnsanın şu hayatta tahammül etmekte zorlandığı şeylerin başında hala ölüm ilk sırada değil mi?

Aklımin içinde, kalbimin derinlerinde yerinden hoşnut olmayan, oturduğu yere sığamayan, beni huzursuz eden bir şeyler kıpırdadı gibi geldi. Böyle düşünmeye devam mı etmeliyim hakikaten? Bir liste var ve bu öğretildiği gibi hiç güncellenmeden öyle mi kalmalı yani? Öyleyse bir ses, niye çekip beni eşiğine kadar getirdi? Neden “Bizim evde ölüm çok severek karşılanırdı, babacığım öldüğünde de anneciğimin ardından da onları incitmeden güzel güzel, kibar kibar, şükrede şükrede uğurlamıştık diyen bir kıymetli bir kadın yüzünü zihnime alıp buldu da kalbim evimin en baş köşesine oturttu. Neden “annem öldüğünde her yerden taziye değil de Şeb-i Arus’unuz mübarek olsun” diye mesajlar geldi deyişine çok özendim ki?

Ziyaret bitti. Bizimkiler mezar taşlarının üstlerinde yazılanları okumaya çalıştılar ve ardından hemen büyük bi merakla tarihleri... Okumakta zorlandıkları eski yazıları babalarına okuttular. Çok genç ölenlerin hikayelerini düşünüp aralarında mırıldandılar. Bir mezar taşının yanına konmuş bir dal sigaranın, sanki efkardan içilmesi unutulmuş gibi değil de ölüye armağan gibi bırakılmış olduğunu düşünüp güldüler. Bu yaşta “Kabristan” denen o ülkeye dünyadan hiçbir şeyin götürülemeyeceğini, çıkarken de bir şey alınmayacağını konuşup, sustular.

İşıkli cıvıl cıvıl hayata gölge düşüren, tatlı ağız zehir zikkim eden bir şey değil miydi yani artık ölüm, başka sevdiğimiz ölülerini de görebilecek olmanın alarm gibi sürekli bir hatırlatmayla ötüp durmasına razı mıydım yani artık? Belleğimden gelen mesajı aldım. Belleğin bütün rafları ölüm denen gardrobun içerisinde irili ufaklı, dar geniş sıralanmış harıl harıl kayıt yapıyor. Sebebi de belli, en çok yok saymak istediğin, en çok hatırlaman gereken şeyle aynı olunca terazinin kefelerinin ancak böyle dengede durduğunu, şaşmaz kanunu hatırlatıyor.❖

Şiir

7 Kıta 7 Mana

NUREDDİN PALA

1 O yarattı âlemi,
O yarattı kalbimi.
Onunla tatmin olur,
Zikrederim Rabbimi.

2 Bize ikram edilmiş,
Şu dünyamız, şu küre!
Bu bizi sevk etmeli,
Elbet sonsuz şüküre!

3 İnsanda ruh, beden,
can,
Sanki inci ve mercan.
Rabbimin ikramıdır,
Şükür dolu heyecan.

4 Müminlere bayramdır,
Ezanla başlasın gün!
Huzurda bulunmayan,
Namazsız elbet üzgün!

5 Kimi düştü yangına,
Kimi kapıldı sele!
İmanlar tehlikede!
Budur asıl mesele!

6 Nefis diyor okuma,
Şeytan diyor okuma!
Oku kardeşim oku!
Başın sokma o kuma!

7 Deniz fırtınalıdır,
Huzur, sakin limanda.
Liman da fanidir ya,
Huzur, lakin imanda...

Tahrip Kolaydır

ÖMER GÜNDOĞDU

Tahrip etmek lügatte “*harap ve viran etme, yıkıp bozma, mamur olanı imha etme*” anlamlarına gelir. (Kâmûs-u Türkî, 388) Türkçemizde “tahrip etmek” veya “harap etmek/olmak” şeklinde fiil olarak kullanılabilirken “harap” tek başına “viran” manasında sıfat olarak da kullanılır. İlginçtir Kâmûs-u Türkî kelimenin anlamını verdiği yerde kelimeyi, “*Cengiz, nice mamureleri tahrip etmiştir.*” örnek cümlesi içinde kullanmıştır.

Medeniyetlerin bile isteye tahribiyle ortaya çıkan Vandalizm, yalnızca medeniyetin aynası mamur binaları yıkmakla kalmamış, aynı zamanda fikir dünyasının ürünü olan kütüphaneleri de tahrip etmiştir. Tahribin kaynağında ilim ve sanatla inşa edilen medeniyetin yok edilmesi vardır. Esasında “karanlık” kökünden gelen zulüm; ilmi yok ede-

rek, insanlığı cehaletin karanlığına mahkûm edeceğini vehmeder. Zira bir medeniyeti kurmak zordur, emek ister, zaman ister, sabır ister... Ama yıkmak kolaydır ve çaba gerektirmez. İslâm imar etmeyi, ilimle terakkiyi ve müspet hareketi emreder. Bunun karşısında şeytan, kolay olan tahrip yolunu seçer ve kendine meyledenleri tahribe, terk etmeye ve tembelliğe teşvik eder. Çünkü bunlar için bir çaba gerekmez.

*“Tahrip esheldir; zayıf tahripçi olur
Vücut-u cümle ecza, şart-ı vücut-u külldür.*

*Adem ise oluyor bir cüz’ün ademiyle;
tahrip eshel oluyor.*

*Bundandır ki, âciz adam, sebab-î
zuhur-u iktidar-ı müsbete hiç yanaşmaz.*

Menfice müteharrik, daim tahripkâr

olur.” (Sözler, Lemeât, 706)

Evet, en kolay iş tahriptir, onun için zayıf insanlar bu kolay yolu tercih eder. İmar etmek tüm unsurların bir araya getirilmesiyle ancak mümkün olabilir. Oysa tahrip etmek bir bütünü oluşturmak için gerekli şartlardan birinin terk edilmesi veya tahribiyle mümkün olabilir. Dolayısıyla tahrip, büyük bir çaba gerektirmez. Menfi hislerle hareket edenler müspet bir işin yapılmasına da asla yanaşmazlar ve işi âtil bırakmak için ellerinden geleni yaparlar. En kolay yaptıkları iş tenkittir, karalamaktır.

İmar karşısında tahribin ne kadar kolay olduğunu Âkif bir şiiirinde harika bir tarzda mısralara döker:

*“Yıkmak insanlara
yapmak gibi kıymet mi verir?*

Onu en çolpa herifler de, emîn ol, becerir.

*Sâde sen gösteriver “işte budur kubbe!”
diye;*

İki ırgadla iner şimdi Süleymâniyye.

*Ama gel kaldıralım dendi mi, heyhat, o
zaman,*

*Bir Süleyman daha lâzım yeniden, bir de
Sinan.”* (Âsım, 356)

Süleymaniye’nin inşası ancak Süleyman gibi dirayetli bir sultanın ve onun ekonomik gücünün yanı sıra Sinan gibi bir mimarın dehasıyla mümkünken, tahribi iki vasıfsız ameleyle olabilir. Yapmak insana kıymet kazandıran bir ameliyedir ama tahrip için bir vasıf gerekmez.

Tahribin en şedidi elbette ki dinî konular-

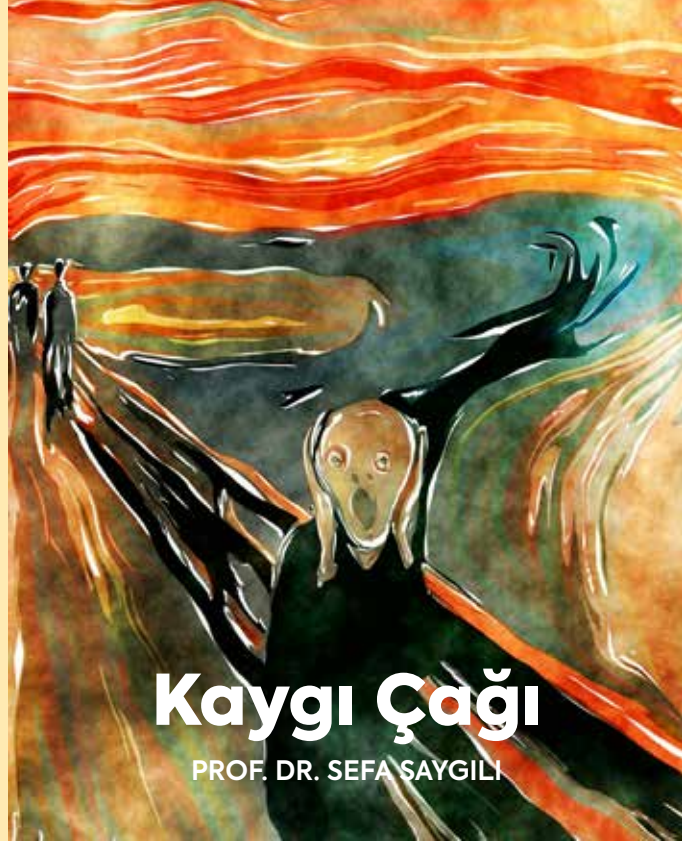
da yapılan olanıdır. “*Allah’ın mescitlerinde, Allah’ın adının anılmasına engel olan ve onların harap olmasına çalışandan daha zalim kim vardır?*” (Bakara, 114) İnsanların Allah’ı anmasını, hatırlamasını engellemek, onların ibadethanelere gitmelerine engel olmak, bu mekânların tahribine çalışmak Allah katında büyük bir zulümdür. Bunun maddi güçle olması da gerekmez, bir insanın aklına düşürülen bir şüphe onun imanını zedelemek için yeterli olabilir. Ancak bu negatif çabanın cezası, ayetin devamında hem dünyada rezillik hem de ahirette azap olarak belirlenmiştir.

Allah Resulü, Yesrib’e hicret ettiğinde orayı Medine-i Münevver’e çevirmiştir. Medine şehir anlamına gelirken, dinin yaşandığı ve medeniyetin kurulduğu mekânın da ismi olmuştur. Aynı kökten gelen “*din, medine ve medeniyet*” kelimeleri aslında insanlığa bir hedef göstermektedir. Bu sebeptendir ki tarihte Müslümanlar nereye gitmişlerse orayı imar etmişlerdir. Bir Endülü’sü, bir Osmanlı’yı hatırlamamız yeterlidir. Ama acz ve zaaf psikolojisiyle malul zalimler, girdikleri memleketleri viraneye çevirmiş, taş üstünde taş, omuz üstünde baş bırakmamışlardır. Kütüphaneleri yakmış, medeniyetleri yok etmişlerdir. Bugün de İslâm dünyasının maruz kaldığı içler acısı durum ortadadır. Yüce Allah’tan dileğimiz, Cengiz ve Haçlı istilasının ardından yeşeren yeni ve güçlü medeniyetler gibi bugün de bizlere yeni bir dirilişin ve maddi-manevi terakkinin kapılarını açmasıdır.

Bu noktada Üstad Bediüzzaman’ın “*Evet ümitvar olunuz! Şu istikbal inkılâbatı içinde en yüksek gür seda İslâm’ın olacaktır.*” ve Hz. Mevlana’nın “*Bak güzel günler çıkmış geliyorlar.*” muştuları yolumuzu aydınlatan en önemli müşevvik olmalıdır.❖

Kaynakça:

- Ersoy, M. A., Safahat (Nşr: M. Ertuğrul Düzdağ), Sütun Yayınları, İzmir, 2007.
- Nursî, B. S., Sözler, Envar Yayınevi, İstanbul, 2002.
- Şemseddin Sami, Kamus-u Türkî, Nadir Eserler Kitaplığı, İstanbul, 2016.

Kaygı Çağı

PROF. DR. SEFA SAYGILI

Kaygı (anksiyete); kişinin bir duruma veya olaya karşı hissettiği gözle görülebilir bir endişe, tasa ve duygu haline diyoruz.

Covid salgını küresel çapta kaygı düzeylerinde tüm dünyada belirgin bir artışa sebep oldu. Aslında ekonomik ve politik faktörler de bu artışta etkiliydi. Bilhassa endüstri ürünü işlenmiş tarz beslenme, fiziksel aktivite seviyelerinde düşüş ve daha bireysel kültürün toplumlarda yaygınlaşması gibi bir dizi faktör de bu artışta etkilidir.

Çocuk ve gençlerde ise kaygıda artış yüzde 21 gibi bir oranla daha barizdi. Bu durumun muhtemel etkeni ise günümüz gençlerinin sosyal medya ve akıllı telefonlarla büyüyen ilk nesil olmasıdır.

Kaygı bir seviyeye kadar normaldir. Ancak artması, hayatımızda bazı olumsuz sonuçlar meydana getirebilir. Kaygı bozukluğu dediğimiz bu rahatsızlıkta yaşanan kaygı durumunun aşırı derecede hissedilmesi, sık tekrar edilmesi ve hayatın kalitesini düşürecek hale gelmesi söz konusudur.

Rahatsızlığı olanlar bu durumla mücadele etmekte zorlanırlar, aşırı panikler ve hiç geçmeyecekmiş gibi hissederler.

Kaygı yaşayan kişilerde hangi belirtiler gözlenir?

Kaygı yaşayan kişilerde belli davranış kalıpları oluşur. Kişinin gözleri kocaman açılır, gerginlik hali mevcuttur, kalbi çok hızlı çarpar, başı döner, elleri terler, derin derin nefes almaya çalışır, midesi bulanır, karnı ağrır ve sık sık idrara gitme ihtiyacı hisseder.

Kaygılı insanlar için dış dünya aşırı derecede tehlikelidir ve bu tehlikelerle baş edemeyecek kadar başarılı olmadıklarını düşünürler. Yoğun stres altındadırlar; her an kötü bir şey olacakmış gibi bir duygu içerisinde oldukları ve kendilerini sürekli huzursuz hissederler.

Aslında yararları da var

Aslında bir şeylerden kaygılanmayan kişi yoktur ve rahatsızlık boyutunda olmayan kaygı hissi yararlıdır. Çünkü hayatımızın

herhangi bir aşamasında hiç kaygılanmamış olmak mümkün değildir. Toplumdaki çoğu insan hemen her gün endişelenmektedir.

Hepimiz zaman zaman hayatın koşuşturmacasında (sağlık sorunu, iş yükü, aile problemleri, okul stresi gibi) kaygılar yaşayabiliyoruz, bu durumun doğal olduğunu unutmamalıyız. Kaygı duyduğumuz bu hallerde kalp çarpıntısı, titreme ve terlemenin olması çok normaldir. Herkesin bu süreçten geçtiğini bilmemizde fayda var.

Tüm duygularımız gibi 'kaygı' da hayatımızda yer alması gereken önemli duygulardan biridir. Ancak önemli olan şey; kaygıyı hayatın her aşamasında yaşamak değil, ihtiyaç duyulan zamanlarda yaşamaktır. Yani dengeli bir şekilde, doğru yerde ve doğru zamanda. Böyle olduğunda kaygı (endişe) zarar değil fayda verecektir.

Kaygının bazı yararları

- Kaygı, günlük hayatta karşılaştığımız problemleri daha etkili biçimde çözmeye yardımcı eder.
- Kaygı, yapmamız gereken görevleri bitirme motivasyonunu artırır. Bu da bizi daha aktif yapar ve kendimize daha güvenli olmanızı sağlar.
- Kaygılanmak gelecekteki olumsuz durumlara ilişkin duygusal yaşantıların şiddetini azaltır.
- Kaygılanmak olayların seyrini istenilen yönde değiştirmek için çalışmaya sevk eder ve kontrolümüz altında olmasına yardımcı eder.
- Kaygılanmak bir kişinin iyi niyetli olduğu ve diğerlerini önemseyen bir kişilik taşıdığı anlamına da gelir. Bu da çevremizin bize duyduğu güveni artırır.
- Kaygı ile ortaya çıkan yalnızlık ve belirsizlik hisleri bize aciz ve çaresiz bir varlık olduğumuzu, bu dünyada bulunma sebebimizi ve Yaratanımıza sığınma ihtiyacımızı hatırlatır.
- Görüldüğü gibi kaygı sebepsiz veya boşuna değildir ve aslında rahatsızlık boyutuna varmadıkça bizi destekleyen ve güçlendiren yararlı bir histir.❖

HAZİRAN CEVAPLAR

HAZIRLAYAN: PINAR ÇAĞLAR

AĞIR MI, HAFİF Mİ?

Gösteriş meraklısı birisi bir kitapçıya girmiş ve "bana bir roman verir misin" diye rica etmiş.

Kitapçı sormuş: "Elbette efendim. Ağır mı olsun hafif mi? Nasıl bir roman tercih edersiniz?"

Müşteri "Hiç fark etmez" diye karşılık vermiş, "Nasıl olsa arabam hemen dışarıda."

DUVAR KÂĞIDI

Apartman komşularından birisi diğerine sormuş: "Komşum, sizin daireyi duvar kâğıdıyla kaplattın ya... Ben de yaptırayım dedim. Kaç top duvar kâğıdı aldın?"

"On yedi top aldım."

Komşu on yedi top duvar kâğıdını alır, evi kaplatır, fakat kâğıtların neredeyse yarısı artar. Komşusuna sorar:

"Yahu on yedi top kâğıt aldım ama, yedi top arttı!"

Komşusu cevap vermiş:

"Evet doğru olmuş, benim de o kadar artmıştı!"

AFİYET OLSUN

Babası oğluna görgü kuralarını öğretiyordu:

"Mesela diyelim ki, bir eve gittik. Ve onları yemek yerken göndük, ilk sözümüz ne olmalı?"

Oğlu, "Afiyet olsun" der.

Baba, "Peki neden bu söylenir?" deyince oğlu, "Neden olacak, siz de buyurun desinler diye" der.❖

Hayalin İçinden Öyküler

Sosyal Deney

HÜSEYİN BURAK UÇAR

Muammer bey eşyalarını topladıktan sonra yerinden kalkarak, vagonun çıkışına doğru ilerledi. Yapılan anonsta beş dakika içinde Arifiye istasyonunda olacağını belirtmişti. Bu hızlı tren gerçekten büyük bir nimet diye düşündü. Bir saat on beş dakika gibi kısa bir sürede gelmişti işte. Üstelik henüz akşam ezanı bile okunmamıştı. Bir taksiye binersem namazı evde kılabilirim diye hesap etti ve rahatladı. Akşam yemeğinde çoluk çocuk beraber olacağını için de sevindi. Takım elbisesinin bu sıcak günde onu epeyce bunaltmasından mütevellit, kendisini rahat kıyafetler içinde, evinin verandasında kahvesini yudumlarken hayal etti.

Eskişehir'deki iş görüşmesi gayet olumlu geçmişti. Makine parçaları üreten küçük ölçekli bir fabrikada üretim ve planlama sorumlusu olarak çalışacaktı. Dile kolay diye düşündü, üniversiteden endüstri mühendisi olarak mezun olduğu tarihten bu yana neredeyse 30 yıl geçmişti ve bu yeni firma, on birinci iş yeri olacaktı. Bu kadar çok işyeri değişikliği elbette mülâkat yapan kişinin de dikkatini çekmişti. Zaten şimdiye kadarki

iş görüşmelerinde bugünkü gibi tuhaf bir mülâkat, bugünkü kadar ilginç bir personel müdürü ile karşılaşmamıştı. Adam personel müdüründen çok bir falcı gibi konuşuyor, onun hakkında kimsenin bilmediği şeylerden bahsediyordu. Eşi ve çocukları hakkında da çok şey biliyordu. Ayrıca diğer işyerlerinden ne sebeplerle ayrıldığına dair detaylı bir araştırma yapmış izlenimi veren şeyler söylemişti:

-Size büyük bir ihtimalle her iş görüşmenizde, bir önceki işinizden neden ve nasıl ayrıldığınız sorulmuştur. Siz de bu soruya hazırlıklısınız mutlaka. Fakat bunlar zaten bizim bildiğimiz şeyler. Özellikle on yıl önce çalıştığınız o büyük firmada size yapılan ahlaksız teklif karşısındaki tutumunuz, takdire şayan doğrusu. Oysa bu ahlaksızlık kariyerinizde büyük bir sıçrama sağlayabilmiş. Bunun gibi, bazı işyerlerinden bir türlü taviz veremediğiniz dürüstlüğünüz nedeni ile, bazılarından ise eşinizin ve çocuklarınızın baskısı ile ayrılmışsınız. Taleplerine cevap veremediğiniz ve sizi maddi yeterlilikle suçladıkları dönemler yaşamışsınız. İlk göz ağrım diyerek sevdiğiniz oğlunuzun

sebepten olduğu maddi sıkıntıları aşmakta çok zorlandığınızı ve bu nedenle yeni bir iş ve daha iyi bir maaş hedeflediğinizi de anlayabiliyorum.

Bunları duymaktan dolayı yüzüne yansıyan renk ve şekil değişiklikleri nedeniyle şaşkınlığını gizleyemeyen Muammer bey, hiçbir şey diyemedi. Sükut ikrardan gelir sözünü suskunluğu ile doğruladı. Aklına, sosyal medyayı da değerlendirerek hakkında iyi bir araştırma yapmış olabilecekleri geldi. Fakat tam 10 yıl önce kendisinden başka sadece o kişinin bildiği bir olayı nasıl ve nereden öğrenmiş olabileceğine akıl erdiremedi. Personel müdürü falcı gibi konuşmayı bırakıp bu sefer asli görevine yönelik konuşmaya başladı:

-Sizinle çalışmak istiyoruz. CV'nizi inceledik ve gerekli araştırmaları yaptık. Tecrübenize, işinizi çok iyi yaptığınıza ve donanımınıza dair hiç şüphemiz yok. Üstelik son iş yerinizdeki ücretinizin yüzde elli fazlasını öneriyoruz. İşlerinizi aksatmadığınız müddetçe evinizi taşımamızda şart değil. Evrak hazırlıklarınızı tamamladığınız gibi işe başlayabilirsiniz.

Muammer bey tren istasyonuna çok yakın olan taksi durağından, sırada bekleyen ilk taksiye bindi. Şoför onu görünce kulübeden hızla çıkarak koltuğuna oturdu ve müşterisine selam vererek hayırlı akşamlar diledi. Muammer bey bu selama cevap verirken bir an küçük bir şok yaşadı çünkü, bu şoför bugünkü personel müdürüne kendisini halen mülâkattaymış gibi hissettirecek kadar benziyordu.

Şoför benzemekle yetinmeyip, onun nefesini kesecek kadar etkili şu cümleyi döktü dilinden:

-Evet Muammer bey haklısınız, yine ben. Eskişehir'de personel müdürü olarak görüldüm size, şimdi ise bir taksi şoförü olarak karşınızdayım.

Muammer beyin dili tutuldu. Konuşmayı denedi fakat tek kelime edemedi. Taksi hareket etmiş ve yola koyulmuştu bile. Üstelik o nereye gideceğini daha söylememişti.

Yanından geçtikleri binalar ve tabelalar dikkatini çekti. O tabelalara göre üzerinde ilerledikleri cadde, Eskişehir'deki fabrikanın da üzerinde olduğu o cadde idi. Oysa yüzlerce kilometre ötedeki Arifiye istasyonunun yanı başındaki duraktan az önce binmişti bu taksiye.

"Bu sefer taksi şoförü olarak karşınızdayım" diyen personel müdürü devam etti konuşmaya:

-Muammer bey ben bir nevi, siz insanların sosyal deney dediği türden bir çalışma yapıyorum. Size açıklayabilmek adına bu tabiri kullandım. Yıllar önce insan trafiğinin yoğun olduğu bir caddenin bir köşesinde ayakları çıplak ve soğuktan titreyen bir gencin yanından yüzlerce insan alırdırmadan geçip gitmişken, siz ona montunuzu vermişsiniz. Çorap istediği için ve açım dediği için, ona acilen bir şeyler almaya giderken bunun bir sosyal deney olduğunu söyleyerek durdurmuşlardı sizi. Kameraya el sallamıştınız hep beraber. Sadece bu değil tabi ki, ben sizin gerçekten ihtiyaç sahibi birçok kişiye elinizden geldiğince yardım yaptığınızı defalarca şahit oldum.

Şoför bunları anlatırken direksiyonu bırakmış ve bir anda şoför koltuğundan arka koltuğa müşterisinin yanına geçmişti. Araç, şoför koltuğu boş bir halde gerektiği kadar hız ve manevralarla sorunsuz bir şekilde ilerliyordu.

-Benim yaptığım bu deneyin farkı, bunu önceden belirtmem ve tamamen gerçek olması. Bilinen bir türde bir kamera olmasa da zaten ömrünüzce kayıt altında olduğunuz kamera yine çalışıyor elbette. Bu yönden bakarsanız insan hayatının tamamı aslında büyük bir sosyal deney sayılabilir. Fakat üzülerek belirtmeliyim ki benim bu küçük deneyde sunduğum bütün kanıtlara rağmen teklifimi kabul eden kişi sayısı oldukça az. Bazı insanlar kendisini rüyada sanıyor, bazıları ise bana inansa bile cennet garantisine rağmen bu dünyadan vazgeçmiyor. Bakalım siz kabul edecek misiniz?

Teklifim şöyle: Şu an canınızın bedeninizden ayrılmasını kabul ederseniz, bu ayırma

işleminin yetkilisi işlemleri gerçekleştirdikten sonra, size cennetteki o muazzam büyüklükteki ve muhteşem güzelliklerle dolu yerinizi gösterebileceğim. Yetki düzeyim bunun için yeterli. Fakat biliyorsunuz ki bir süre cennetten bir bahçe ile yetinmeniz gerekiyor. Önce o bahçede ağırLANacaksınız. Aileniz, eşiniz ve çocuklarınız için tasalanmayın. Onlar üç beş gün ağlayacaklar fakat kısa süre sonra alışacaklar. Siz olmadan da normal hayatlarına devam edecekler. Vereceğiniz karar onların imtihan sonucunu etkilemeyeceği için bu konuda da içiniz rahat olsun.

Yaşadığınız şu anların ve bu teklifimin gerçekliği konusunda asla tereddüt etmeyin. Benim gerçekliğime ise kimsenin bilmediği sırlarınıza vakıf olmam ve yaptığımız bu yolculuk ile ikna olduğunuz kanaatindeyim. Teklifime hayır dersanız bu görüşmemiz sizin zihninizden silinecek ve yeni işinize başlayıp hayatınıza devam edeceksiniz. Diğer bir ifade ile "imtihanınız" devam edecek. Daha ne kadar yaşayacağınız ve imtihanınızın nasıl sonuçlanacağı konusunda benim de bilgim yok.

Muammer bey ellili yaşlarını sürmeye daha yeni başlamıştı. İki yıl önce evlendirdiği kızı hamileydi ve Allah'ın izni ile yakında bir torun sahibi olacaktı. Henüz liseye giden başka bir kızı ve üniversiteyi uzatmalı da olsa bitirmek üzere olan bir oğlu vardı. Sıkıntılı zamanları da olmuştu fakat her halükârda sayamayacağı kadar nimetlere sahip olduğunu düşünür ve şükrederdi. Eşi, çocukları, kimseye muhtaç olmayacak kadar bir geliri, küçük bir bahçesi olan müstakil bir evi ve bir arabası vardı. Hacca gitmek bile nasip olmuştu.

Aklı, bu teklifin gerçekliğini ve bir rüyada olup olmadığını sorgularken kalbi tereddüt etmemesini söylüyordu. Bu bir rüya bile olsa vereceği cevabın isabetli olması gerekiyordu. Çünkü uyanırken yaşananların, rüyada yaşananlar ile aynı kumaştan dokunmuş olmadığını kim iddia edebilirdi. Bu nedenle insan rüyada bile olsa doğruluktan taviz vermemeliydi. Kalbi bunları söylerken aklı halen sorgulamalar ve tereddütler içerisinde yalpalıyordu. Oysa bu dünya hayatının yegâne amacı, bu imtihanı kazanıp şu an vereceği evet cevabı ile kavuşacağı belirtilen rıza ve ödül değil miydi?

Muammer bey eninde sonunda her şeyi bırakarak, geldiği gibi tek başına ve çıplak terk edecek olduğu bu dünyadan, şu an ayrılmaya karar verdi. Bu kararla, zihnindeki fırtınaların dindiğini ve kalbinin o ana kadar hissetmediği kadar derin bir huzura erdiğini fark etti. Dilinden "evet ben o rızaya ve ödüle talibim" cümlesi döküldüğünde ise, şoförün ön tarafta kendi koltuğuna geçmiş olduğunu görecekti. Sen varsın, ve sen varken bir dünya var, ve

Bu Beden, Bu Sıkleti Çekmez. Öyleyse Safralardan Kurtulacaksın!

MUAMMER ERKUL

İnsanoğlu, sanki bir balonun içinde halk ediliyor; fakat, ağız kendi ağızında olan bir balonun...

Büyüyorsun; balonun da büyüyor!

Ne kadar güçlüyse nefesin ve ne kadar inat doluyorsa için, o kadar hırsıyla üflüyorsun ki balona...

Biraz daha irileşsin diye çevrendeki dünya!

Dünya ki bu açıdan baktığın zaman, ne kadar gülünç!

Sen varsın, ve sen varken bir dünya var, ve

sen varken var olan dünyanın seninle birlikte kayboluyor, ve ama senin dünyanın varken de yokken de her bir insan için ayrı ayrı dünyalar var diğer dünyalarla iç içe, lakin senin dünyanın var olması veya yok olması diğer dünyaların varlığını veya yokluğunu etkilemiyor!..

Gülünç, ama gülemiyorsun!

Bir delik açılrsa öteki âlemden; yanar, kavrulur, yok olur dünyamız...

Veya bir pencere açılrsa da görsek ikramları; bir daha gözümüz görmeyecek dünyayı...

Bir delik açılrsa, içinde bulunduğumuz dünyamızın bir zar kadar ince ve gergin duvarından ve görürsek öteki âlemi; uyanacağız!

Ama öyle gergin şişirmişiz ki büyötmek için çevremizi...

Bir iğne deliği: Bom!..

Yok artık içinde bulunduğumuz şişirilmiş balon...

(Aslında manalar kısa, net. Doğru noktayı bulabilirsen, bir akupunktur iğnesi gibi tam yerine batırabilirsen imayı; iş bitiyor, zihin aydınlanıyor!

Bazen de uzatmaya çalışıyorsun sözü, şimdiki gibi.

Bugün üç yazı vardı burada. Birincisi; başlık idi, yeniden okuyun.

İkincisi; yukarıdaki metin kısmı...

Üçüncüsü de, şu aşağıdaki iki satır.

Onu da yarın okursunuz...

(Şifalar olsun!)

Midedeki samanı ağza getirip çiğnemeye, geviş getirmek...

Gönüldeki güzellikleri aktarmaya, anlatmaya sohbet, deniyor!..❖

Kur'an Allah'ın Mucize Kelamıdır Âl-i İmran Suresi'nde Görülen Tevafuklar

PROF. DR. NİYAZİ BEKİ

Bu sure Medine'de indirilmiş mukatta-at sureler sisteminde yer alan bir suredir. Kur'an'daki tertip numarası: 3'tür. Ayet sayısı: 200'dür.

Bu surede görülen bazı tevafuklar ise şöyledir:

1) Ayet Numarası: 1.

Bu ayet, şifreli "Elif-Lam-Mim" harflerinden ibarettir. Bakara suresindeki aynı harflerdir. Genel olarak—o surenin başındaki—şifreli harflere bakılabilir.

2) Ayet Numarası: 8.

Meali: "Ey bizim Kerim Rabbimiz, bizi (Kur'an ile) doğru yola ilettikten sonra kalplerimizi saptırma ve katından bize bir rahmet bağışla. Şüphesiz bağış bol olan Vehhab Sensin Sen!"

a) Bu ayet, Kur'an'ın 301. ayetidir. Kur'an'ın ilk inen kelimesi "İkra" fiilinin, kök harfleri olan ve okumak anlamındaki "KRE"nin ebced değeri de 301'dir.

Ayette "Hidayete erdirmek"ten bahseden duaya yer verilmiştir ki, bu da Kur'an'a bakıyor. Çünkü hidayetin vesilesi Kur'an'dır. Kur'an bir

hidayet rehberidir.

"Size iki şey bırakıyorum; onlara temessük etseniz necat bulursunuz: biri Kitabullah/ Kur'an, biri Âl-i Beytim" manasına gelen hadis rivayetinde (Tirmizî, Menâkıb: 31; Müsned, 3:14, 17, 26) ifade edildiği üzere, Allah'ın kullarıyla iletişimde bulunduğu ve onlara hidayet verdiği muhabere hattı vahiylerdir, özellikle Kur'an-ı Hakîm'in vahiyidir.

Keza, "Size iki şey bırakıyorum. (Bunlara sınımsız tutunursanız) asla delalete düşmezsiniz: Allah'ın kitabı ve sünnetim. Bu ikisi (kıyama kadar ayrılmadan beraberce gelecektir)" (Hâkim, 1/93) manasındaki hadis-i şerifte de Kur'an ve sünnetin hidayet yolu, bunların dışındaki yolların ise dalalete izbelere olduğunun altı çizilmiştir.

b) Bu ayetle ilgili, gördüğüm sadık bir rüyayı burada anlatmanın faydalı olacağını düşünüyorum. Bu gibi hadiselerde, geniş bir perspektiften bakarak, rüyaların dahi kaderin/ilahi takdirin her şeye taallukunu düşünmek; her şeyi kuşatan ilim, hikmet ve kudret sahibi Allah'ın vahdaniyetine ve Hz. Muhammed'in (s.a.v) hak peygamber olduğuna

na dair imanımızı kuvvetlendirmektir. Ayrıca böyle sadık, tevili doğru çıkmış bir rüyanın, ebced hesabının doğru bir sistem olduğuna şahitliği de önem arz etmektedir. Keza, Rahmeti her şeyi kuşatan Rabbimizin cansız, kuru, şursuz çekirdeklerden türlü türlü meyveleri, ürünleri çıkardığı gibi, hiçbir fazilet ve meziyeti olmayan bazı kullarına da imanlarını güçlendiren bazı hakikat meyvelerini göstermesinin garipsenecek bir tarafının olmaması gerekir, diye düşünüyorum. O rüya şöyle idi:

"Evet yıllar önce bir gece değişik yönlerden hem kalbime hem aklıma hücum eden üzüntülere paralel olarak bazı riskli vesveseler bana hücum etmeye başladılar. Ben de bir çaresizlik içinde "Ey Rabbimiz, bizi hidayete erdirdikten sonra kalbimizi saptırma ve katından bize bir rahmet bağışla. Şüphesiz bağış bol olan Vehhab Sensin Sen!" mealindeki Âl-i İmran suresinin 8. ayetini defalarca okumaya başladım. O gece Peygamber Efendimizle (s.a.v) rüyada müşerref oldum. Özeti şöyle: Evimin önünde beklerken birden eşkiya olduklarını düşündüğüm kalabalık bir grup insan da bulunduğum yere geldi. Ben korkmaya başladım. Derken, iki katlı bir binanın merdivenlerinden aşağı inerken, Efendimizin (s.a.v) mübarek ayaklarını gördüm ve kapağı geleceğini anladım. Bu esnada Efendimizin (s.a.v) bana: "Senin bunların arasında ne işin var?" diye soracak olursa ne cevap vereceğim diye düşünürken, kapağı teşrif buyurdular ve ilk sözü "Senin bunların arasında ne işin var?" şeklinde sormak oldu. (Şunu hemen belirteyim ki, ben daha sonra o eşkiyaların akşamki vesveseler olduğunu anladım). Bir süre sonra Efendimiz (s.a.v), bana "Kur'an-ı Kerim'in 301. ayetini oku!" diye emir buyurdu. Bu emri yerine getirmek üzere (rüyada) bir camiye gittim. Orada bulunan bir Kur'an'ı aldım ve ilgili ayeti bulmaya çalıştım. Birden aklıma geldi ki, Kur'an'ın en uzun suresi Bakara suresidir ve ayet sayısı: 286'dır. O halde bu 301. ayet bir surede değil, Kur'an'ın bütünü itibarıyla aranması gerekir. Bunun üzerine Kur'an'ın baştan itibaren ilgili ayetini araştırmaya koyuldum, fakat bulamadım. Biraz sonra da uyandım. Hemen abdest alıp merhum Fuad Abdülbaki'nin Kur'an'daki kelimeleri göstermek için kaleme aldığı "el-Mucemeu'l-Müfehres" adlı kitabına baktım, gördüm ki, Kur'an'ın baştan itibaren sayıldı-

ğında 301. ayeti—vesveselerin şerrinden kurtulmak için—akşam defalarca okuduğum Âl-i İmran suresinin 8. ayetidir. Bu mübarek rüyaya ve tevafuklara çok sevinmiştim. Fakat "bu ilahî lütfu hiç liyakatim olmadığı halde, bunun bana özellikle o gece ikram edilmesinin hikmeti ne olabilir!" diye düşünmeye başladım. Daha önceki bazı tecrübelerimi de düşünerek meseleyi taharri ettim ve şunları gördüm:

a) Efendimiz (s.a.v) bu çok önemli Kur'an duasını okumamı isterken, "Âl-i İmran suresinin 8. ayetini oku" demek yerine "301. ayet" diyerek bu sayıya özellikle dikkat çekmişti. Bunun hikmetini düşündüm!

b) Efendimiz (s.a.v) bu ayeti "Oku" fiiliyle emretmişti. "Oku" kelimesinin Arapçası olan ikra' kelimesinin kök harfleri "KRA"dır. Bunun da ebced değeri: 301'dir. Demek ki, Efendimiz (s.a.v) bir yandan manası itibarıyla özellikle o durumda çok manidar bir ayeti ders verirken, diğer yandan akşam okuduğum ilgili ayetin bulunduğu yeri sayısal bir tevafuk penceresinden göstermiş ve bununla da tevafukların ve ebced hesabının Kur'an'da matlup olduğuna işaret etmiş olabilir.

c) Bu hakikati destekleyen bir tevafuk da şudur ki; bu rüyayı gördüğüm gece, sondan itibaren yılın 301. gecesi idi. Demek her şey Allah'ın sonsuz ilim, hikmet ve kudretiyle tanzim edilmiş. Yakaza halinde cereyan eden olaylar nizam ve intizamlarıyla bunları yaratanın bu işleri sonsuz ilim, hikmet, kerem, rahmet, inayet ve kudretiyle yarattığını gösterdiği gibi, âlem-i misalde "rüya-yı sâdikada" da rüyanın içindeki hakikatlerle rüyanın dışındaki hakikatlerin örtüşmesinden de birer hakikat olduğunu ders vermiş olabilir.

d) Daha sonra Allah'ın, el takısı almış şekliyle "el-Kerim" isminin ebced değerinin de: 301 olduğunu farkettim. Artık bu ilahî lütfun, sırf bir ilahî ikram olduğunu hakkıyla anladım. Ve tatmin olmuşum ki, bu güzel rüya benim meziyetlerime değil, Allah'ın keremine bakmaktadır. Bu da son derece normaldir.

e) İlginçtir bu şekliyle Allah'ın adı olan "el-Kerim" ismi, bütün Kur'an'da yalnız bir defa "İnfitar" suresinde zikredilmiştir. Başında şifreli harfler bulunmayan—gayr-ı mukattaat—Mekkî sureler sistemine göre, bu surenin sondan ikinci ayetinin tertip numarası: 2107=7x301'dir. Yani; Allah'a ait "el-Kerim" ismi,

bütün Kur'an'da bir tek defa geçmiş ve bu da onun ebced değeri olan 301'i gösterecek şekilde Kur'an'a yerleştirilmiştir.

f) Dikkate değer bir tevafuk da şudur ki, Mekki gayr-ı mukattaat sureler sistemine göre, İsrâ suresinin ilk ayetinin tertip numarası da: 301'dir. Bu tevafuk, Hz. Peygamberin (s.a.v) Miraca çıkması huzur-u ilahiye müşerref olması sırf bir ikram-ı ilahî olduğunu göstermektedir.

g) Rüyada Efendimizin "Oku" emrinden dışa yansıyan 301 sayısını teyit eden bir örnek de İsrâ Suresinin 78. ayetidir. Bu ayette iki defa "Kur'an'el-fecr" (Sabah namazının okuyuşu) kelimesi zikredilmiştir. Ve Kur'an'ın başından itibaren bu ayetin tertip numarası: 2107=7x301'dir.

Evet bu rüyam ile ilgili son olarak diyorum ki: "Kâinatın zerrelere kadar—bu gerçekleri ihsan ve ikram eden—Allah'a hamd ve senalar; Nebisine, onun âline ve ashabına salat ve selam olsun. Âmin!"

3) Ayet Numarası: 19.

Meali: "Allah katında hak din, İslâm'dır. O ehl-i kitabın ihtilafları, kendilerine gerçeği bildiren ilim geldikten sonra, sırf aralarındaki haset ve ihtiras yüzünden olmuştur. Allah'ın ayetlerini inkâr edenler bilsinler ki, Allah hesapları çabuk görendir."

a) Bu ayetin Kur'an'daki tertip sırası: 312=24x13'tür.

b) Ayetin son kelimesi "Serü'l-hisab"ın (Hesabı çabuk gören) ebced değeri: 442=34x13'tür.

c) Bu kelime, daha önce Bakara suresinin 202. ayetinde geçmiştir. Bu iki ayet numarasının toplamı (202+19): 221=17x13'tür. "Serü'l-hisab" kelimesinin manası, hesabı çabuk gören olduğu gibi, bu iki ayet numarasının toplamı, kelimenin ebced değerinin yarısında tevafuk etmesi bu manayı pekiştirmektedir.

d) Kur'an'da "Serü'l-hisab" kelimesinin geçtiği ayet numaralarının toplamı (2/202, 3/19, 199, 5/4, 13/41, 14/51, 24/39, 40/17): 572=44x13'tür.

e) "Serü'l-hisab" kelimesi iki sözcükten meydana gelir. Bunlardan "Seri" kelimesinin ebced değeri: 340=20x17'dir. "El-hisab" kelimesinin ebced değeri ise: 102=6x17'dir. İlginçtir, bu kelimenin iki parçasından her birinin ebced değeri: 17'yi gösterdiği gibi, kelimenin

geçtiği en son ayetin tertip numarası da 17'dir. Bu harika tevafuklar da Allah'ın süratle hesabı gören olduğunun göstergesidir. Mümin suresinin bu 17 numaralı ayetinden sonra surenin geri kalan ayet sayısı ise: 68=4x17'dir.

4) Ayet Numarası: 26.

Ayetin meali şöyledir: "De ki: 'Ey mülkün gerçek sahibi olan Allah'ım! Mülkü dilediğine verirsin, dilediğinden çekip alırsın. Dilediğini yüceltirsin, dilediğini de alçaltırsın. Her türlü iyilik senin elindedir. Hiç kuşku yok sen her şeye kadırsın.'"

Bu ayette görülen bazı tevafukları şöyle sıralamak mümkündür:

a) Bu ayetin Kur'an'daki tertip numarası: 319=11x29'dur.

b) Bu ayetten sonra surenin geri kalan ayetlerinin sayısı: 174=6x29'dur.

c) Ayetin başında zikredilen "Allah" lafza-celal ile "Malik", "Allahümme" ve "İlah" ism-i celilin toplam sayısı: 319=11x29'dur:

(Allah: Merfu: 2/107-3/10 / Mansub: 2/76-3/3 / Mecrur: 1/2-2/99-3/9=306; Malik: 1/1-3/1; Allahümme: 3/1;—Zamire muzaf olmayan—İlah: 2/5-3/5=13, Toplam: 319)

d) Kur'an'ın başından itibaren bu ayette 319 sayısı söz konusu olduğu gibi, Kur'an'ın sonundan itibaren Bürûc suresinin 9 numaralı ayetinin son kelimesi olan "Şehîd"ın ebced değeri de 319=11x29'dur. Çok güzel bir tevafuktur ki, bu iki ayette de Allah'ın bütün varlıkların sahibi ve her şeyi görüp gözeten sonsuz ilim ve hikmet sahibi olduğuna işaret edilmiştir. Bir mülkün sahibi, mülkünün her tarafını bildiği gibi, Allah da yarattığı bütün varlıkları yakından görüp gözetmektedir. Bu iki ayetin hem mana hem sayısal tevafuk bakımından örtüşmesinin şahadetiyle, kâinatın düzeni gibi, Kur'an'ın da bu harika nizam ve intizamı onun sonsuz ilim sahibi Allah'ın kelamı olduğuna şahitlik etmektedir.

e) İlginçtir; Fetih suresinin 28. ayetinin de son kelimesi "Şehîd" sözcüğüdür. İlgili cümlelerin meali "Allah'ın her şeye şahit olması kâfidir" şeklindedir. Ve bu ayetin de Kur'an'ın başından itibaren buradaki tertip numarası: 4611=159x29'dur. Yani yine "Şehîd" kelimesinin ebced değerine uygun olarak 29 sayısını göstermiştir.

5) Ayet Numarası: 58.

Meali: "(Resulüm!) İşte bunlar, bu vakalar sana bildirdiğimiz ayetlerden ve hikmet dolu Kur'an'dandır."

Bu ayet, Kur'an'ın 351. ayetidir. 351 sayısı "Kur'an" kelimesinin ebced değeridir. Ayette "zikr-i hakîm" ile bizzat Kur'an'dan bahsedilmektedir:

Yine bu ayet:

a) Anlamı itibariyle Kur'an'dan bahsediyor.
b) Tertip sırası (351) ile yine "Kur'an" (=351) diyor.

6) Ayet Numarası: 68.

Ayetteki 19 Sayısıyla İlgili Tefafuklar:

a) Bu ayetin Kur'an'daki tertip numarası: 361=19x19'dur.

b) Meali: "İnsanların İbrahim'e en yakın olanı (kendi zamanında) ona uyanlar ve şu peygamber (Muhammed) ve ona iman edenlerdir." Ayetin "Şu peygamber" mealindeki ifadesinde yer alan ve Hz. Muhammed'e işaret eden "Haza" (Şu) işaret ismine kadarki harflerinin ebced değeri: 2508=132x19'dur. Bu sayı hem ayetin Kur'an'daki tertip numarası olan 19 sayısını hem de—şedde sayılır—ebced değeri 132 olan "Muhammed" (s.a.v) ismini gösteriyor.

c) Ayetin toplam ebced değeri: 3838=202x19'dur.

d) Ayetin ilk kelimesi sayılan ve asıl vurgulanan "Evla" kelimesinin ebced değeri de: 38=2x19'dur.

Görüldüğü üzere bu ayetin gösterdiği tevafuklarda 19 sayısı, ayetin Kur'an'daki tertip numarasına işaret ettiği gibi, 132 sayısı da ayette kendisine işaret edilen Hz. Muhammed (s.a.v) isminin ebced değerini göstermektedir.

Ayetteki 17 Sayısıyla İlgili Tefafuklar:

a) Ayetin suredeki tertip numarası: 68=4x17'dir.

b) Ayette zikredilen "en-Nebiy" (Peygamber) kelimesine kadar ki harflerinin ebced değeri: 2601=153x17'dir.

c) Çarpanların bir tarafı 17, diğeri ise:153=9x17'dir. Bu sayı aynı zamanda 1'den 17'ye kadarki sayıların da toplamıdır.

7) Ayet Numarası: 144.

Ayetteki 12 Sayısıyla İlgili Tefafuklar:

a) Bu ayetin suredeki tertip numarası: 144=12x12'dir.

b) Bu ayette en çok dikkat çeken nokta

Hz. Muhammed'in (s.a.v) risaletine yapılan vurgudur. "Muhammed ancak Allah'ın Resulüdür" mealindeki "Ve ma Muhammedun illa resul" cümlesinde yer alan "Resul" kelimesinin buradaki tekrar sayısı: 12'dir.

c) Kur'an'da bu ayetin manasına uygun bir ayet de Fetih suresinin 29. ayetinde yer almaktadır. Oradaki ilgili cümlelerin meali: "Muhammed Allah'ın resulüdür" şeklindedir. Bu iki ayet arasında yerleştirilen ayetlerin sayısı: 4176'dır. Bu sayı, her iki ayetin tertip numarasının çarpımının toplamıdır: 4176=144x29. Bu iki ayet arasında Mekke'de indirilen yüzlerce ayetin yanında yaklaşık 20 sene sonra Medine'de indirilen yüzlerce ayet söz konusudur.

d) Bu iki benzer ayetin arasında 20 yıl geçmesine rağmen, tertip numaralarının çarpımlarının toplamına eşit bir şekilde ayetleri yerleştirmek sonsuz bir ilim ve nihayetsiz bir hikmetten başka bir şey olamaz. Bu vasıflara sahip ise yalnızca Allah'tır.

8) Ayet Numarası: 193.

Ayetin meali şöyledir: "Ey Rabbimiz! Şüphesiz biz, 'Rabbimize iman edin' diyerek imana çağırılan/ona davet eden bir münadiyi/çağırılan kimseyi işittik ve hemen iman ettik" mealindeki ayetin gösterdiği tevafuklar şöyledir:

Ayette 17 Sayısıyla İlgili Tefafuklar:

a) Bu ayette duanın başında kullanılan ve mansup (üstünlü) olarak gelen Kur'an'daki "rabbenâ" kelimesinin buradaki tekrar sayısı: 17'dir.

b) Şedde sayılır bu kelimenin ebced değeri: 255=15x17'dir.

c) Ayette ikinci kelime olarak kullanılan ve "şüphesiz biz" manasına gelen "innenâ" kelimesinin ebced değeri: 102=6x17'dir.

d) Ayette üçüncü kelime olan "semi'nâ" kelimesinin ebced değeri: 221=13x17'dir.

e) Çağrısı yapılan konu ise "iman" kavramıdır. Bu kelimenin ebced değeri ise: 102=6x17'dir.

Hiç şüphe yok ki, Kur'an'ın sonsuz esrarından çok cüzi birkaç misalin gösterildiği bu yazımızda da, sonsuz bir ilim, nihayetsiz bir hikmet ve namütenahi bir kudretin icaz yansımaları açıkça görünmektedir. Bunlar ise, Kur'an-ı Hakîm'in her şeyi hakkıyla bilen Allah'ın kelamı olduğunun reddedilmez şahitleridir.❖

“Sosyal fobi rahatsızlığıyla ilgili detaylı bilgi verebilir misiniz? Bu sorunu yaşayanlara neler tavsiye edersiniz?”

FEYZULLAH AKDAĞ
PSİKOLOJİK DANIŞMAN

SORU: İyi çalışmalar dilerim hocam. Sosyal fobi rahatsızlığıyla ilgili detaylı bilgi verebilir misiniz? Bu sorunu yaşayanlara neler tavsiye edersiniz?

Cevap: Literatürde sosyal anksiyete (kaygı) bozukluğu denilen ve halk arasında sosyal fobi olarak bilinen rahatsızlık, bireyin günlük normal etkileşimler sürecinde başkaları tarafından gözlem altına alınmaktan veya yargılanmaktan korkmasından dolayı ortaya çıkan yoğun kaygı, korku, öz bilinç ve utanç duygularına verilen isimdir.

Normal şartlarda her insan günlük hayatta birçok durumdan dolayı gerginlik ve çekingenlik hissedebilir ancak sosyal kaygı bozukluğunda durum basit bir gerginlikle açıklanamayacak derecede aşırı kaygılanmayla ve korkuyla kendini ortaya koymaktadır.

Sosyal kaygı bozukluğu, kronik bir zihinsel sağlık durumudur; derecesine göre psikoterapi ve ilaç tedavisiyle beraber uygulanan bir sürecin sonucunda düzelebilecek psikolojik bir sorunken, utangaçlık ise daha çok bir kişilik özelliğidir.

Bazı insanların temel mizaçları içedönük olabilmektedir. Bundan dolayı özellikle yeni durumlarla karşılaştıklarında utangaçlık çekebilirler. Birçok insan içedönük mizaçta

olmasalar bile rutin dışı yeniliklerde, yeni bir insanla ya da ortamla tanıştıklarında yine utangaçlık gösterebilirler. Ancak burada bahsettiğimiz utangaçlık bireyi pasif hale getirmeyen, kısa süreli ve durumla yüzleşmekten alıkoymayan bir utangaçlıktır. Birey, yapılması gereken bir sorumluluksa ne kadar utangaçlık hissetse de eninde sonunda o söz konusu sorumluluğu yerine getirecektir.

Sosyal kaygı bozukluğunda ise gözlemlenme, yargılanma, gülünç duruma düşme ve hata yapma korkusu o kadar yüksektir ki, yapması gereken sorumluluğu asla yapmaz ve mümkün olduğunda erteler ya da kaçırır. Son tahlilde utangaçlık normal ve bireyi sorumluluğu yerine getirmekten alıkoymayan aktif bir yaşama izin veren bir duyguyken sosyal kaygı bozukluğu anormal, sorumluluklarını yerine getirmekten alıkoymayan pasif bir yaşam biçimine alıştıran bir hastalıktır.

Daha önce değindiğimiz gibi her utanma ya da çekingenlik sosyal kaygı bozukluğu demek değildir. Sosyal kaygı bozukluğu,

bir nevi donmaktır ve haliyle kaçan fırsat çok büyük olsa bile yapılması gerekeni yapamamaktır. Örneğin görevde yükselmek adına yöneticiler grubuna yapılması gereken bir sunumda sosyal fobisi olmayan birey de elbette gerginlik yaşayabilir, olası bir hatada küçük düşmekten, alay edilmekten, başaramamaktan kaygı duyabilir. Ancak bu hisler onu sunuma iyi şekilde hazırlanmaktan ve olası riskleri göze alıp sunumu yapmaktan alıkoymaz. Aynı durumda sosyal fobisi olan birisi olsaydı kaçıracağı fırsat ne kadar büyük olursa olsun yargılanmaktan, alay edilmekten ya da hata yapacağından korkacağı için o sunumu yapamayacaktı.

Sosyal kaygı bozukluğunun belirtileri genel olarak ergenlik çağıının ortalarında başlar ve gerekli müdahale yapılmazsa yıllar içerisinde derinleşerek devam eder. Sosyal fobinin belirtileri arasında yargılanabileceğini düşündüğü durumlardan korkmak, bireyin bir sosyal durumdan sonra performansını analiz etmek ve etkileşimlerindeki kusurları belirlemek için aşırı zaman harcaması, ilgi odağı olabileceği durumlardan kaçınması, korkulan bir aktivite veya olay beklentisiyle kaygı duyması, rezil olma veya kendini rezil etme endişesi, sosyal bir durum sırasında olumsuz bir deneyimden olası en kötü sonuçları beklemesi, utanç korkusuyla bir şeyler yapmaktan veya insanlarla konuşmaktan kaçınması, yabancılarla etkileşime girerken veya konuşurken hissedilen yoğun korku, sosyal bir duruma sürekli yoğun korku veya endişeyle katlanma ve yüzde kızarma, terleme veya titreme gibi bireyin kendisini utandırabilecek fiziksel belirtilerden korkması sayılabilir.

Tipik olarak görülen fiziksel belirtiler baş dönmesi, kalp atışında hızlanma, kas gerginliği, mide bulantısı, nefes almakta güçlük, terleme, titreme, zihnin boş olduğunu hissetmek, ağız kuruluğu, kekeleme ve yüz kızarması sayılabilir. Ancak unutulmalıdır ki bu belirtiler her insanda görülebilir; önemli olan bunlara rağmen sorumluluğu

alınması gerekeni yapıp yapmadığıdır. Uzun süredir yapamıyorsak sosyal kaygı bozukluğundan şüphe edip uzmanlardan yardım alınmalıdır.

Sosyal kaygı bozukluğu, ruh sağlığını etkileyen diğer birçok durum gibi biyolojik ve çevresel faktörlerin karmaşık bir etkileşiminden kaynaklanmaktadır. Sosyal fobinin olası sebepleri arasında öncelikle kalıtsal özellikler sıralanabilir. Kaygı bozuklukları kan bağı ile bağlı aile bireylerinde görülme eğilimindedir. Buna göre biyolojik ebeveynlerinde veya kardeşlerinde sosyal fobi görülen bireylerin sosyal kaygı bozukluğu geliştirme olasılığı daha yüksektir.

Sosyal kaygı bozukluğunun sonradan öğrenilmiş bir davranış olduğuna dair araştırma sonuçları da mevcuttur. Bazı bireyler rahatsız edici veya utanç verici bir sosyal durumdan sonra sosyal fobi geliştirebilir. Buna ek olarak, sosyal kaygı bozukluğu nedeniyle sosyal durumlarda kaygılı davranışları gösteren ya da çocuklarını daha yoğun kontrol altında tutan veya aşırı korumacı olan ebeveynlerin çocuklarında ortaya çıkma ihtimali daha fazladır.

Çeşitli faktörlerin sosyal kaygı bozukluğu geliştirme riskini artırdığı söylenebilir. Alay edilme, aşağılanma, reddedilme veya zorbalık gibi olumsuz deneyimleri aşırı derecede ve devamlı yaşayan çocukların sosyal kaygı bozukluğuna daha yatkın olduğu gözlemlenmiştir. Bununla yanı sıra aile içi çatışma ortamı, travma veya istismar gibi diğer olumsuz olayların da sosyal kaygı bozukluğuna yol açma ihtimalini unutmamak gerekir.

Sosyal fobi, başka psikolojik rahatsızlıkların ortaya çıkmasına neden olur mu? Evet, bu ihtimal her zaman vardır. Zira, sorumluluklarını sosyal fobisinden dolayı yapamayan ve fırsatları kaçıran birey hayattan daha fazla soyutlanır ve bu başta depresyon olmak üzere çok daha ağır hastalıkların tetikleyicisi olabilir. Bundan dolayı

kendiliğinden geçmesini beklemek yerine, aktif bir tutum benimseyerek alanda uzmanlaşmış kişilerden yardım alınması gerekir. Ancak ne olursa olsun ilk adım, sorunu yaşayan bireyin “gönüllü” bir adımıyla başlayacaktır.

Peki, sosyal fobiyi nasıl yenebiliriz? En başta gönüllü bir şekilde yenebileceğine dair ufak da olsa küçük bir inançla yola çıkılmalıdır. Yıllardır kökleşmiş bir problemin bugünden yarına sihirli bir değnekle düzelmeyeceği, iyileşmenin bir süreç gerektirdiği akılda tutulmalıdır. Bununla beraber büyük ve hızlı adımlar değil; iyileşmeye dair küçük ama emin adımların daha makbul olduğu bilinmelidir. Bu süreçte yardım alınacak kurumların ve ilgili uzmanların alanında yetkin ve bu sosyal fobi konusunda eğitilmiş olup olmadıklarını sorgulamak çok önemlidir.

Birey kişisel yaşamını takip etmek, kendisinin ve ruh sağlığı uzmanının neyin strese neden olduğunu ve neyin daha iyi hissetmesine yardımcı olduğunu belirlemesine yardımcı olmak için bir günlük tutabilir. Birey kendi hayatındaki sorunları önceliklendirerek, zamanını ve enerjisini dikkatlice yönetebilir ve bu sayede hissettiği kaygıyı azaltabilir. Bu süreçte bireyin kendi hoşuna giden işleri yapmaya zaman ayırması tavsiye edilir. Birey, hedeflerini küçük adımlara bölerek sırasıyla başarılar elde edebilir. Ancak olası başarısızlığın da bu sürecin doğasında olduğu unutulmamalıdır. Birey, kendisi ve hayat hakkında gerçek dışı çarpıtılmış düşüncelerini farkederek, yerine daha rasyonel düşünceler benimsemeye çalışabilir. Sigara, uyuşturucu, alkol hatta kafein gibi sağlıksız madde kullanımından kaçınmak önemlidir. Bu maddeler özellikle aşırı kullanıldıklarında hem kaygıya neden olabilir hem de var olan kaygı hislerini ağırlaştırabilir.❖

Tükenmeyen Kelimeler

ELİF E. BAYRAKTAR

Yalnızca birkaç dakikalığına bize hayat veren şeyleri dikkatlice düşündüğümüzde hayrete düşeriz. İnsan mucizevi büyüklükte galaksiler barındıran bir evrende, 300 milyar galaksiden birinin içinde bulunan, hayat için özel yaratılmış bir gezegende yaşar. Bu gezegen, yani Dünya, devasa boşluğun içinde hiç durmadan döner, milyarlarca yıldızdan yalnızca biri olan Güneş'ten gelen ışınlarla ısınır. Besin, su ve azot döngüsü gerçekleşir; insanlar, hayvanlar, bitkiler ve mikroorganizmalar, kısacası tüm canlılar sayısız sebep vesilesiyle yaşar. Milyarlarca ayrıntı bir arada, kusursuz bir şekilde Allah'ın izni ve lütfü ile sunulur. Bu güzellik ve nimetlerin her biri ayrı bir yaratılış harikasıdır.

Allah insana hayatı süresince nimetler sunar. Her an kopyalanan DNA'sı, aldığı nefes, bedene sürekli kan pompalayan kalbi, hayat kaynağı su, çeşitli yiyecekler gibi sayılamayacak detay vesilesiyle yaşamını sürdürür. İnsan, tüm bu nimetlerle birlikte kendi kusursuz yaratılışı üzerinde derin düşünmelidir.

Her canlı doğum anından ölene kadar hiç durmadan nefes alır. Ancak nefes almak yalnızca havayı içine çekip ardından dışarı bırakmak değildir. Solunan havanın tükenmemesi, bozulup, kirlenmemesi ve sürekli tazelenmesi, üzerin-

“Eğer yeryüzündeki ağaçların tümü kalem ve deniz de—onun ardından yedi deniz daha eklenerek—(mürekkep) olsa, yine de Allah'ın kelimeleri (yazmakla) tükenmez. Şüphesiz Allah, üstün ve güçlüdür, hüküm ve hikmet sahibidir.”
(Lokman Suresi, 27)

de düşünülmesi gereken önemli detaylardır.

Hiçbir canlı nefes almak için çok büyük çaba göstermez. İnsanın hem etrafındaki hem de bedenindeki tüm koşullar rahatça nefes alabileceği yaratılıştadır. Solunan hava, Yüce Allah'ın yarattığı her yönden mükemmel bir düzen sayesinde korunur. Örneğin havadaki oksijenin (%21) ve su buharının yüzdesi, insanın var olmasına uygun özel şartlarla belirlenir ve bu düzen kusursuz bir şekilde işler.

İnsan hayatı için hassas dengelerle yaratılmış olan Dünya, yine özel olarak yaratılmış suyla canlandırılmıştır. Kullanılan su, buharlaşarak havaya yükselir ve burada yeniden insanların kullanımına sunulacak şekilde yağmur olarak yeryüzüne iner. Suyu özel olarak verilmiş bu özellikler sayesinde hep aynı suyu içer ve aynı suyu kullanırız. Su, Allah'ın “arıtılmış” olarak bize sunduğu en önemli nimetlerdendir.

“...Biz, gökten tertemiz su indirdik; Onunla ölü bir beldeyi (toprağı) canlandırmak ve yarattığımız hayvanlardan ve insanlardan birçoğunu onunla sulamak için.” (Furkan Suresi, 48-49)

Sıvılar, ısıları düşükçe büzüşür, hacim kay-

bederler. Hacim azalınca, yoğunluk artar ve soğuk olan kısımlar daha ağırlaşır. Bu nedenle, sıvı maddelerin katı halleri daha ağırdır. Su ise, bilinen tüm sıvıların aksine, belirli bir ısıya (+4°C'ye) düşene kadar büzüşür, daha sonra birdenbire genleşmeye başlar. Donduğunda ise daha da genişler. Bu nedenle suyun katı hali, sıvı halinden daha hafiftir. Buz, aslında suyun dibine batması gerekirken, su üstünde yüzer. Böylece buzun altında canlılık devam eder. Buz suyun üzerinde yüzmese, dünyadaki suyun çok büyük bölümü donacağından, göllerde ve denizlerde hiçbir canlı kalmazdı.

Yüce Allah, insanı ve onun etrafındaki tüm güzellikleri, tüm nimetleri sürekli olarak yaratır ve bunların her birinde mucizevi detaylar var eder. Allah, sonsuz ve üstün ilmi ile insanların henüz detaylarını keşfedemedikleri sayısız sistem yaratmış, her detayda da Kendi gücünü kanıtlayan güzellikler var etmiştir. Her şeyi, her an dilediği gibi takdir eden ve dilediği gibi yaratmaya gücü yeten Allah'ın kelimeleri asla tükenmez. Genellemenin yapılarak dahi sayamayacağımız tüm bu nimetleri dilediği anda da giderip yok edebilir.

Bizlere düşen, cömertçe sunulan bu nimetlere ve güzelliklere şükretmek, Allah'ın gücü karşısındaki acizimizi, O'na muhtaç olduğumuzu bilmek, her iyiliği O'ndan bilmek, yalnızca O'na ibadet ve kulluk etmektir.

Yüce Allah'ın tüm bu güzellikleri yaratmadaki hikmetlerden biri, akıllını kullanacak olanları düşündürmektir. Dünyada Allah'ın dilemesiyle varız, Allah'ın izniyle yaşıyoruz ve yine O'nun dilemesiyle ahiretteki sonsuz hayatımıza devam edeceğiz.

Allah'a dönecek olan—bazen bir bakteriden bile daha aciz—varlıklarız, dünyada yapıp ettiklerimizden ve Allah'ın sonsuz rahmetiyle bahşettiği tükenmeyen nimetlerden sorguya çekileceğiz. Bu kesinlikle unutmamamız gereken en önemli gerçektir...

“Allah'ın rahmetinin eserlerine bak; ölümden sonra toprağı nasıl da diriltiyor. Bunun gibi ölüleri de diriltecektir. O her şeye gücü yetendir.” (Rûm Suresi, 50)❖

düşünceler

HAZIRLAYAN: **ASLINUR BAHAR**

Yaşım ilerledikçe daha çok anlıyorum
Ne büyük nimet olduğunu ah ey güzel gün
— **CAHİT SITKI TARANCI**

Dinle öğrenirsin, sus kurtulursun.
— **HZ. ALİ (KV)**

Hayat kendini bulmakla ilgili değildir;
kendini inşa etmekle ilgilidir.
— **G. B. SHAW**

Ey insanlar, büyük bir iş için yaratıldınız,
fakat çoğunuzun bundan haberi yok.
— **HZ. ABDÜLKADİR GEYLANİ (KS)**

İki seçenekten hangisinin doğru olduğu hakkında
şüpheye kapılırsan, nefesine hoş geleni bırak ve
nefsine ağır geleni tercih et.
— **İMAM GAZALİ (RA)**

Size su veren kuyuya çöp dökmeyin.
— **SHAKESPEARE**

Duyularını anlayıp yönetebilen insan
yaşamının efendisidir.
— **DOĞAN CÜCELOĞLU**

Akıl bir kuzu, nefis bir kurt, iman ise çobandır.
İman kuvvetli olmazsa nefis aklı yer.
— **HZ. MEVLANA (KS)**

Kaliteli insan, ona gösterilen güler yüz ve
samimiyetten cesaret bulup haddini aşmayandır.
— **W. ROGERS**

İçi boş olan bir insanın bütün özeni dışındadır.
— **DOÇ. DR. EMİN IŞIK**

Eğer tadını bilerseniz,
ekmeği paylaşmak ekmekten daha lezzetlidir.
— **NECİP FAZIL KISAKÜREK**

Evet; insanlarla uğraşmak zor.
Fakat insan olamayanlarla uğraşmak daha da zor.
— **ORHAN ÖZEKİNCİ**

Sürekli gelişim,
gecikmiş mükemmellikten daha iyidir.
— **M. TWAİN**

Âletlerin en faydalısı kalemdir.
Bir şişe mürekkep, bir külçe altından hayırlıdır.
— **İBN-İ SİNA**

HAL DİLİ
OSMAN SUROĞLU

Kalbin isyanı aşırı hırstandır.

Ah o kadrini bilmediğim günler,

Koklamadan attığım gül demeti,
Suyunu sebil ettiğim o çeşme,
Eserken yelken açmadığım rüzgâr
Gel gör ki, sular batıya meyleder,
Ağaçta bülbülün sesi değişti,
Gölgeler yerleşiyor pencereye;
Çağınız başlıyor ey hatıralar.

Cahit Sıtkı Tarancı